

ศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้

วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)

โดยการให้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ

23 พ.ค. 2526

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

ปริญญาณพนธ์

ของ

ประสิทธิ์ ทองรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2525

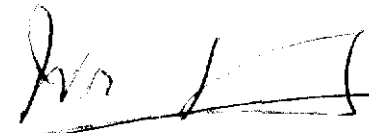
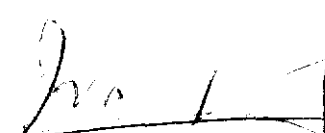
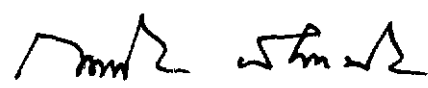
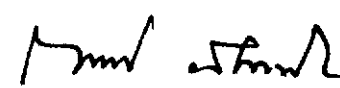
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

151201

คณะกรรมการศึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้พร้อม
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการศึกษา

คณะกรรมการสอบ

 ประธาน ประธาน
 กรรมการ กรรมการ
ณพนม อุ่นทอง กรรมการ

ประกาศขอบคุณ

ปริญญาภิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
พวา พันธุ์เมฆา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์ พ่วงพาค์ ซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข
มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิราภรณ์ บุญสูง ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติการวิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ใหญ่ คณะอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนเมืองกลาง จังหวัดภูเก็ต
ที่ทำให้ความสะดวก และให้ความร่วมมือในการทดลอง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ กายานา กาศิภาภรณ์ อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียน
เมืองกลาง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการสอนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยครั้งนี้ อาจารย์ ลู่กัญญา
สกุลรักดี บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนเมืองกลาง ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวก
ทุกประการในการดำเนินการทดลอง และขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ช่วยให้ปริญญาภิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จลงด้วยดี

ประสิทธิ์ ทองรัตน์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
	ห้องสมุดโรงเรียน / ศูนย์การเรียนรู้	7
	การใช้ห้องสมุดในการสอน	10
	การสอนวิชาสังคมศึกษา	17
	ความคงทนในการเรียนรู้	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
	ผลงานวิจัยต่างประเทศ	24
	ผลงานวิจัยในประเทศ	27
	สัมมนาวิชาการศึกษาค้นคว้า	31
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	32
	กลุ่มตัวอย่าง	32
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	32
	แบบแผนการวิจัย	32
	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	33

บทที่	หน้า
การดำเนินการทดลอง	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการทดสอบก่อนการ เรียนของกลุ่มตัวอย่าง ...	42
ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนจากการทดสอบหลัง	
การ เรียนของกลุ่มตัวอย่าง	43
การ เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนระหว่างกลุ่มทดลองและ	
กลุ่มควบคุม	44
การ เปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการ เรียนระหว่างกลุ่มทดลอง	
และกลุ่มควบคุม	45
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	46
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	46
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	46
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	48
อภิปรายผล	48
ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	57

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการวิจัย	33
2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการทดสอบก่อนการ เรียนของกลุ่มตัวอย่าง	42
3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของ กลุ่มตัวอย่าง	43
4 วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	44
5 เปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการ เรียนระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม	45

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงทฤษฎีความจำสื่อระบบการ	22
---	----------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

บทสัง

การศึกษาของไทยในปัจจุบันมุ่งพัฒนาคนโดยเน้นให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิต และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของครูเป็นสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ครูจะต้องเปลี่ยนวิธีการสอนแบบบรรยาย ให้มักเรียนท่องจำ มาเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักคิดค้นคว้าแยกแยะปัญหา และสรุปผลได้ โดยจัดให้มีกิจกรรมภาคปฏิบัติ มีสื่อการเรียนที่เหมาะสม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ใช้วิธีแห่งปัญญามาเป็นวิธีสอนโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ 2522 : 8) ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งความรู้สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว ทั้งนี้เพราะห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวม หนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทุกสาขาวิชาในหลักสูตรตามระดับการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายส่งเสริมการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู ห้องสมุดโรงเรียนเปรียบเสมือน "ศูนย์การเรียนรู้" (Learning Resource Centers) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน (คุณรัญจวน อินทรกำแหง และ นवलจันทร์ รัตนากร 2524 : 16) ดังนั้น การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุด หรือการใช้ห้องสมุดในการสอนจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะทำให้การศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมาย

การใช้ห้องสมุดในการสอน เป็นการสอนที่ครูผู้สอนและบรรณารักษ์ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการเตรียมการสอนโดยศึกษาจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขอบเขตของวิชาแล้วจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมห้องสมุดด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า อ่าน หรือร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น นักเรียนจะได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ และบรรยายให้ความรู้พื้นฐาน (พวง พันธุ์เมฆา 2525 : 58)

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการนำห้องสมุดมาใช้ประโยชน์ในการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ เพราะ (รุ่งโรจน์มณี 2523 : 29)

1. เจ้าหน้าที่หรือบรรณารักษ์ห้องสมุด ยังไม่เข้าใจว่า ห้องสมุดสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนได้ และต้องดำเนินการควบคู่กันไป ยังถือว่าห้องสมุดเป็นที่รวบรวมหนังสือไว้ให้ครูและนักเรียนได้เข้าอ่านอย่างเสรีเท่านั้น

2. ครูยังยึดมั่นอยู่กับการสอนแบบบรรยาย อธิบายให้นักเรียนฟัง และจดจำ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าการสอนโดยวิธีอื่นมุ่งยากในการปฏิบัติ จึงทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดน้อยมาก

3. ผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด จึงไม่สนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด

ปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลเลน (Mullen, 1967 : 400A - 401A) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและวิธีปฏิบัติในการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน ผลการศึกษาบางส่วนพบว่า

1. องค์ประกอบสำคัญที่เป็นปัญหาในการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน คือ ความช่วยเหลือจากอาจารย์ใหญ่ บรรณารักษ์ ครู งบประมาณ บริการด้านการสอน ความช่วยเหลือจากฝ่ายการศึกษาของรัฐ จำนวนวัสดุประกอบการสอน วิธีสอน และสถานที่

2. มีครูเป็นจำนวนน้อยที่ใช้ห้องสมุดในการสอน

3. โดยทั่วไป ครูและบรรณารักษ์ไม่ได้เตรียมการสอนร่วมกัน

4. งานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำ ส่วนมากไม่จำเป็นต้องอาศัยการค้นคว้าจากห้องสมุด

นอกจากนี้ จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้ห้องสมุดและความต้องการในการรับบริการห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2522 ของ จุไรรัตน์ อุดมะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 9) พบว่าการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดไว้ให้พร้อมก่อนที่ครูจะมอบหมายงานให้นักเรียนค้นคว้านั้น ยังอยู่ในระดับต่ำมาก

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การเรียนการสอนในโรงเรียนยังมีการใช้ห้องสมุดในการสอนไม่มากนัก และส่วนที่มีการใช้ห้องสมุดก็ขาดการเตรียมตัวที่ดี ขาดการพิจาราร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับบรรณารักษ์ ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาว่า หากครูผู้สอนนำห้องสมุดมาใช้ในการสอนโดยวางแผนและเตรียมการสอนร่วมกับบรรณารักษ์อย่างจริงจังแล้ว จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ แตกต่างจากการสอนตามปกติหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับการนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

การศึกษาครั้งนี้ได้ทดลองสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจาก การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบันยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ซึ่งเห็นได้จากการประเมินผลการใช้หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในหมวดวิชาสังคมศึกษา ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ ในปีการศึกษา 2522 (กรมวิชาการ 2523 : 59) ปรากฏว่า นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เพียง 7.05 เปอร์เซนต์ จากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนควรจะทำได้ร้อยละ 60 ซึ่งมีสาเหตุมาจากครูยังขาดความรู้และขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นั่นคือ ครูยังใช้การสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ซึ่งไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาสังคมศึกษาที่ว่า มุ่งให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลและมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยคาดว่า การสอนโดยใช้ห้องสมุดคงจะเป็นการสอนวิธีหนึ่งที่ล้ามาถล่นองจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ และทำให้การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียน โดยการใช้ห้องสมุดในการสอน กับการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุด ในการสอนกับการสอนตามปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้จากการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ
2. ทำให้ทราบว่าการใช้ห้องสมุดในการสอนนั้นเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการสอนวิชาสังคมศึกษาหรือไม่ เพียงใด
3. เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์และครูที่สอนวิชาต่าง ๆ ในการร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด
4. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน บรรณารักษ์ และครู เห็นความสำคัญ และคุณค่าของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเมืองกลาง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 1.1 กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอน
 - 1.2 กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่เรียนโดยการสอนตามปกติ
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มใช้เวลาทดลองสอนกลุ่มละ 5 คาบ คาบละ 50 นาที
3. เนื้อหา เนื้อหาที่นำมาใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา (ส 203) เพื่อนบ้านของเรา ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้"
4. ผู้สอน
 - 4.1 ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนเมืองกลางผู้หนึ่ง เป็นผู้สอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - 4.2 ผู้วิจัยเป็นผู้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับกลุ่มทดลอง เพื่อให้เป็นไปตามแผนการสอน

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

5.1.1 การใช้ห้องสมุดในการสอน

5.1.2 การสอนตามปกติ

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.2.2 ความคงทนในการเรียนรู้

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้ห้องสมุดในการสอน หมายถึง การสอนที่ครูผู้สอนและบรรณารักษ์ร่วมกันเตรียมการสอนและจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะบรรยายให้ความรู้พื้นฐานในเรื่องที่จะเรียนเป็นแนวทางก่อน แล้วจึงกำหนดให้นักเรียนค้นคว้า และร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเนื้อหาที่มาจากห้องสมุด
2. การสอนตามปกติ หมายถึง การเรียนการสอนที่ดำเนินไปตามแผนการเรียน โครงการสอน และคู่มือครูตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งใช้วิธีการบรรยาย อธิบาย ชักถาม ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่ครูกำหนดให้ และให้นักเรียนทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
3. กิจกรรมห้องสมุด หมายถึง กิจกรรมที่บรรณารักษ์จัดขึ้นตามความต้องการของครู หรือตามที่บรรณารักษ์เห็นว่า เหมาะสมตามเนื้อหาในบทเรียนนั้น ๆ เพื่อการค้นคว้าของนักเรียน เช่น การจัดทำเตรียมหนังสือ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งใส่ตลับคั่นวัสดุ การจัดทำบัตรค่าการทนายปัญหา การฉายสไลด์ หรือภาพยนตร์ เป็นต้น
4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเมืองกลาง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 4.1 กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอน
 - 4.2 กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่เรียนโดยการสอนตามปกติ

5. แบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 203) เพื่อนบ้านของเรา เรื่อง "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้ที่ตอบได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อยถือว่าเป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

7. ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ปริมาณการเรียนรู้ที่ยังระลึกได้ หรือคะแนนที่นักเรียนทำได้จากการตอบแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยทำการสอบหลังจากการเรียนการสอนจบแล้ว 2 สัปดาห์

8. วิชาสังคมศึกษา หมายถึง วิชาสังคมศึกษา (ส 203) เพื่อนบ้านของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ

9. แผนการสอน หมายถึง รายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งเนื้อหาของกลุ่มต่าง ๆ ออกเป็นเรื่องหรือตอนเพื่อนำไปสอน โดยกำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการเรียน สื่อการเรียน และการประเมินผลการใช้ เพื่อเป็นแนวทางการสอนของครู โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ห้องสมุดโรงเรียน/ศูนย์การเรียนรู้

ปัจจุบันได้มีการอภิปรายและพิจารณาถึงความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนจากบุคคลทุกวงการอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะระบบการศึกษาในปัจจุบันสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อประเภทต่าง ๆ เป็นสำคัญ ดังนั้น แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะห้องสมุด จึงขยายกว้างขึ้นกว่าเดิม ทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์และการบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เด็กในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ห้องสมุดในแนวความคิดใหม่จึงกลายเป็น "ศูนย์การเรียนรู้" (Learning Resource Center) ที่ให้โอกาสในการศึกษาแก่ผู้เรียนได้กว้างขวางกว่าเดิม (เสริมคำร์ ไชยตร์ 2523 : 3)

เมื่อลักษณะของห้องสมุดเปลี่ยนแปลงไป สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดก็ควรเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย พวาทันธุ์เมฆา (พวาทันธุ์เมฆา 2525 : 11 - 13) ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดตามแนวความคิดเก่า กับแนวความคิดใหม่ ดังนี้

ความคิดเก่า	ความคิดใหม่
1. ห้องสมุดเป็นการบริการเพิ่มขึ้นมาเป็นพิเศษ เพื่อช่วยการเรียนการสอน ถ้าขาดห้องสมุดการเรียนการสอนก็ไม่มีผลกระทบที่รุนแรงนัก	1. ห้องสมุดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของการจัดโปรแกรมการศึกษา ถ้าขาดห้องสมุดไปการเรียนการสอนจะกระทบกระเทือนอย่างมาก หรือทำให้คุณภาพของการศึกษา เลวลงอย่างเห็นได้ชัด

ความคิดเก่า	ความคิดใหม่
2. ห้องสมุดเป็นห้องสำหรับนักเรียนมาทำงาน ทำการบ้าน ไม่มีห้องสมุดนักเรียนก็ไปใช้สื่อ ที่อื่นได้	2. ห้องสมุดเป็นแรงกระตุ้นในการศึกษา นักเรียนจะเข้ามาเพื่อค้น เพื่ออ่าน หาคำตอบสิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับเขา หรือเพื่อให้รู้แต่กงานยิ่งขึ้น
3. ห้องสมุดเป็นเพียงหน่วยงานจัดบริการวัสดุให้ผู้ยืม	3. ห้องสมุดเป็นห้องปฏิบัติการของการเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ
4. ห้องสมุดมีวัสดุการศึกษา เฉพาะหนังสือเท่านั้น	4. ห้องสมุดให้บริการด้วยวัสดุการศึกษาทุกชนิด ทั้งหนังสือ วารสาร จุลสาร วัสดุทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ ไมโครฟิล์ม ฯลฯ
5. การเข้าใช้ห้องสมุดแล้วแต่โอกาส สงวนของผู้เข้าใช้	5. การใช้ประโยชน์จากห้องสมุดมีการวางแผนล่วงหน้า ควบคุมไปกับการกำหนดบทเรียน
6. บรรณารักษ์ทำงานให้บริการจุดส่งเครื่องจักรกลอื่นหนึ่ง	6. บรรณารักษ์ให้บริการจุดจนการศึกษาตนเอง
7. บรรณารักษ์ คือ คนเก็บและดูแลรักษาหนังสือ	7. บรรณารักษ์ทำงานจุดจนวางแผนที่ดีคนหนึ่ง คือ คัดกำหนดโปรแกรมการใช้ห้องสมุด ใช้วัสดุต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด
8. บรรณารักษ์เป็นผู้คอยจ่ายวัสดุให้แก่ผู้ที่ต้องการ	8. บรรณารักษ์คอยสังเกต เรียนรู้ความต้องการของบุคคล และหยิบยื่นบริการให้อย่างรวดเร็ว ตรงตามความต้องการ

ความคิดเก่า	ความคิดใหม่
9. บรรณารักษ์ทำงานอย่างโดดเดี่ยว เพียงคนเดียว	9. บรรณารักษ์ทำงานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับ ผู้บริหาร คณะครู
10. บรรณารักษ์เป็นคนที่ทำงานร่วมกับใคร ไม่ได้และไม่ต้องติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ	10. บรรณารักษ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานด้าน อื่น ๆ ในโรงเรียน เช่น การกำหนด หลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร และฝ่ายอื่น ๆ ทุกฝ่าย

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนตามแนวความคิดใหม่นอกจากจะมีหน้าที่ สืบหาวัสดุอุปกรณ์ และให้บริการแก่ผู้ใช้อย่างกว้างขวางแล้ว ยังทำหน้าที่ และความรับผิดชอบในด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนด้วย ประภาวดี สืบสนธิ์ (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2523 : 23) ได้สรุปบทบาทและหน้าที่ทางด้านการศึกษาของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนสมัยใหม่ดังนี้

1. ช่วยผู้สอนในการวางแผนทางการใช้ทรัพยากร เพื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและลักษณะความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน
2. ช่วยผู้สอนวิเคราะห์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการสอน และตามความถนัดของผู้เรียน
3. ให้คำแนะนำแก่ผู้สอนในการตัดแปลงวิธีการสอนในอดีตให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน
4. ช่วยผู้สอนในการตัดสินใจว่าสื่อการสอนประเภทใดที่ควรผลิตเอง ทั้งนี้เพื่อให้ตรงกับเป้าหมายของวิชาและผู้เรียนเป็นหลัก
5. ติดต่อกับหน่วยงานนอกโรงเรียน เพื่อให้ได้สื่อมาเป็นบริการเพิ่มเติมในการสอน

6. ให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่นักเรียนในการผลิตวัสดุในรูปแบบต่าง ๆ ตามโครงการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. ช่วยทดสอบประสิทธิภาพของนักเรียน และการสอนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนหรือหลักสูตร

หากบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่และดำเนินงานห้องสมุดตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นแล้ว การเรียนการสอนในโรงเรียนคงจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะห้องสมุดได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และเป็น "ศูนย์การเรียนรู้" อย่างแท้จริง

การใช้ห้องสมุดในการสอน

ความหมายของการใช้ห้องสมุดในการสอน

พวา พันธุ์เมฆา (พวา พันธุ์เมฆา 2525 : 58) ได้ให้ความหมายของการใช้ห้องสมุดในการสอนว่า เป็นกระบวนการสอนที่ครูและบรรณารักษ์ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการเตรียมการสอน โดยศึกษาลู่ต่งหมาย เนื้อหา ขอบเขตของวิชา แล้วจัดเตรียมกิจกรรมห้องสมุดด้านต่าง ๆ ให้นักเรียนมาร่วม ครูผู้สอนจะเป็นเพียงแนะแนว บรรยายให้ความรู้พื้นฐานเป็นแนวทาง แล้วจึงให้นักเรียนไปค้นคว้า อ่าน หรือร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น นักเรียนจะได้ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผ่านจากกิจกรรมเหล่านั้น

คุณรัญจวน อินทรกำแหง และ นवलสินทร์ รัตนากร (คุณรัญจวน อินทรกำแหง และ นवलสินทร์ รัตนากร 2524 : 118) ได้ให้ความหมายของการใช้ห้องสมุดในการสอนว่า เป็นการสอนที่ครูผู้สอนไม่ได้ใช้วิธีบรรยาย หรือให้อ่านจากตำราแต่อย่างเดียว แต่เป็นการสอนด้วยการบรรยายให้ความรู้เป็นพื้นฐาน แล้วแนะให้นักเรียนรู้จักคิดต่อหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการอ่าน ค้นคว้าจากหนังสืออื่น ๆ นอกจากตำราเรียน และจากโสตทัศนวัสดุเท่าที่หาได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสามารถในการพิจารณา "กรอง" ความรู้และเจตคติ ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้อ่านและได้ฟังมา เพื่อให้เกิดความสามารถวินิจฉัยได้ในการเลือกเชื่อหรือเลือกรับความรู้ในกาลต่อไปข้างหน้า

กล่าวโดยสรุป การใช้ห้องสมุดในการสอน เป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ มีครูและบรรณารักษ์วางแผนและเตรียมการสอนร่วมกัน

ประโยชน์ของการใช้ห้องสมุดในการสอน

การใช้ห้องสมุดในการสอนเป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่มีประโยชน์ สามารถสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนรู้สึกคิด และเพิ่มเติมความรู้ของตนเองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งตรงตามเป้าหมายของการศึกษาในปัจจุบัน

พวา พันธุ์เมฆา (พวา พันธุ์เมฆา 2525 : 58) กล่าวว่า การใช้ห้องสมุดในการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่คงทนถาวร และเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัยของแต่ละคน นักเรียนที่เรียนเก่งก็สามารถเรียนรู้ได้มากกว่าที่เขาต้องการ ส่วนนักเรียนที่มีสติปัญญาระดับปานกลางก็จะเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เป็นอย่างน้อย

เล่าวณิต ลาภานันต์ (เล่าวณิต ลาภานันต์ 2522 : 9) กล่าวว่า การใช้ห้องสมุดในการสอน หรือการสอนโดยวิธีศึกษาค้นคว้านั้น เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ทำให้นักเรียนมีโอกาสคิด ไตร่ตรองหาเหตุผล และทำความเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วก็จะเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นต่อไปอีก อาจนำไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ ตามที่มองเห็น เป็นการใ้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่เรียนรู้ไว้อย่างเดียว

สำหรับ จุฑามาศ สุวรรณโคตร (จุฑามาศ สุวรรณโคตร 2519 : 44) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้ห้องสมุดในการสอนดังนี้

1. นักเรียนได้มีโอกาสใช้ห้องสมุดอยู่เสมอ เป็นการฝึกทักษะการใช้ห้องสมุดจนชินเป็นนิสัย
2. ครูไม่เหน็ดเหนื่อย คือ ไม่ต้องพูดอธิบายมาก ให้นักเรียนค้นคว้ามารายงาน ชักถามถกเถียงกัน ครูมีหน้าที่เพิ่มเติมส่วนที่ขาด ครูจึงเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นเพียงผู้แนะนำชี้แจง เท่านั้น

3. ฝึกให้นักเรียนเป็นนักค้นคว้า และนักอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า
เมื่อมีปัญหาค้นคว้าในด้านการเรียนหรือส่วนตัว ก็รู้จักหาคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยการค้นคว้าจากหนังสือได้

4. เป็นการฝึกประชาธิปไตยแก่เด็กเรียน เพราะการที่ครูให้นักเรียนค้นคว้า
แต่ละเรื่องนั้นครูมักจะให้เป็นกลุ่ม ฉะนั้นทุกคนจะต้องร่วมมือกันรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
และร่วมกันออกความคิดเห็น มีการโต้เถียงกันด้วยเหตุผล จึงถือว่าเป็นการฝึกประชาธิปไตย
ได้วิธีหนึ่ง

5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพราะนักเรียนจะต้อง
ค้นคว้างานให้ทันตามที่ครูนัดหมาย และเมื่อนักเรียนอ่านหนังสือจนชินเป็นนิสัยแล้ว ก็จะใช้เวลาว่างอ่านหนังสือในห้องสมุดได้

6. เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อของนักเรียน เพราะการศึกษาในสถาบันชั้นสูงขึ้นไป
มีแนวโน้มในการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดมากขึ้น ฉะนั้น การสอนให้นักเรียนรู้จัก
ค้นคว้าตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนในระดับสูงได้
เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าการใช้ห้องสมุดในการสอนนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนอย่างมาก
ทั้งยังสามารถนำไปใช้สอนได้กับทุก ๆ วิชาที่มีในหลักสูตรด้วย ดังเช่น ทรรศนียา กัลยาณมิตร
และ มัลลิกา วิสุทธกุล (ทรรศนียา กัลยาณมิตร และ มัลลิกา วิสุทธกุล 2508 : 45)
กล่าวว่า การวางโครงการสอนโดยใช้ห้องสมุดนั้นไม่จำกัดเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็น
โครงการสอนที่ใช้ได้กับทุกวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรหรือที่มีสอนในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ ภาษา สังคมศึกษา ฯลฯ และ ฮาร์เปอร์ (Harper, 1965 : 126) ได้
เน้นว่า "ในการสอนวิชาใด ๆ ก็ตาม การสอนโดยใช้ห้องสมุดจะเป็นวิธีสอนที่ได้ผลเต็มที่ที่สุด"

ขั้นตอนของการใช้ห้องสมุดในการสอน

คุณรัชจวน อินทรกำแหง และ นวลจันทร์ รัตนากร (คุณรัชจวน อินทรกำแหง
และ นวลจันทร์ รัตนากร 2524 : 118 - 122) กับ บงกช ศิริสุขใจ (บงกช
ศิริสุขใจ 2523 : 26 - 28) ได้เสนอขั้นตอนการใช้ห้องสมุดในการสอนดังนี้

การเตรียมตัวและดำเนินการฝ่ายครู

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดพร้อมกันทั้งชั้น

1.1 อ่านหลักสูตร ประมวลการล่อง และหนังสือตำราเรียนในวิชานั้น ๆ โดยตลอด แล้วพิจารณาว่าตามหลักสูตรและประมวลการล่องที่กล่าวถึงวิชานั้น ๆ มีบทเรียนตอนใดที่ควรล่องโดยใช้ห้องสมุด คือ ให้นักเรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดได้บ้าง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจดีขึ้น ได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น และรู้จักหาความรู้ในวิชานั้นต่อไป

1.2 เมื่อตัดสินใจแล้วว่าต้องล่องโดยใช้ห้องสมุดในเรื่องใดแน่ ก็ควรกำหนดขั้นตอนของการล่องว่า

1.2.1 เนื้อความตอนใดจะล่องด้วยการบรรยายเพื่อเป็นการปูพื้นความรู้

1.2.2 ตอนใดจะให้ไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด และจะให้ค้นอะไรบ้างด้วยวิธีใด

1.2.3 จะต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในจุดประสงค์ และวิธีการค้นคว้าอย่างไรบ้าง และต้องการทราบผลของการค้นคว้าให้เป็นไปอย่างไร

1.2.4 กำหนดวันเวลาที่ จะเข้าค้นคว้าในห้องสมุด และนัดหมายให้นักเรียนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อเตรียมตัว

1.2.5 แจ้งให้บรรณารักษ์ได้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์ พร้อมทั้งให้ครูกำหนดการที่จะล่องโดยให้นักเรียนในห้องสมุด

1.2.6 ประึกษากับบรรณารักษ์ในการคัดเลือกหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ตลอดจนกฤตภาค และโสตทัศนวัสดุ ที่ควรนำมาใช้ในการประกอบการค้นคว้า

1.2.7 ขอให้บรรณารักษ์ช่วยจัดอุปกรณ์ตามข้อ 1.2.6 ไว้ให้พร้อมตามกำหนดวันเวลาที่ให้นำนักเรียนไปยังห้องสมุด และครูควรได้ศึกษาหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ นั้นล่วงหน้า

1.2.8 ถ้าหากนักเรียนไม่สามารถจะศึกษาค้นคว้าได้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดนั้น ก็ขอให้บรรณารักษ์ได้เตรียมหนังสือและอุปกรณ์ตามข้อ 1.2.6 นั้นไว้ เฉพาะเพื่อให้ให้นักเรียนได้มาขอศึกษาต่อไปตามกำหนดเวลาที่จะตกลงกัน

1.2.9 ถ้าต้องการให้บรรณารักษ์ให้ความร่วมมืออย่างอื่น เช่น สัตนิทรรศการช่วยแนะนำหนังสือ ทาบบรรณานุกรม หรือกิจกรรมอื่น ๆ ก็แจ้งให้บรรณารักษ์ทราบ

1.2.10 เมื่อได้เตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว เมื่อถึงเวลาที่กำหนดก็พานักเรียนเข้าไปค้นคว้าในห้องสมุด โดยครูต้องอยู่กับนักเรียนในระหว่างเวลาค้นคว้านั้น เพื่อให้การแนะนำ และดูว่านักเรียนสามารถค้นคว้าได้เสร็จตามกำหนดไว้หรือไม่

1.2.11 ถ้าหากไม่เสร็จ ก็ต้องแนะนำให้นักเรียนทำงานต่อ และขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ตามข้อ 1.2.8

1.2.12 เมื่อค้นคว้าเสร็จแล้วต้องมีการรายงานผล หรือสรุปผลของการค้นคว้านั้น เพื่อได้พิจารณาดูว่าการค้นคว้านั้นได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

2. เมื่อกำหนดเรื่องให้นักเรียนไปค้นคว้าด้วยตนเอง

2.1 กำหนดเรื่องที่จะให้ค้นคว้า จุดมุ่งหมาย และขั้นตอนในการค้นคว้า

2.2 ปรึกษาบรรณารักษ์ในเรื่องการจัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ตลอดจนโล่ดท์ค้นคว้าอุปกรณ์

2.3 ขอให้บรรณารักษ์ช่วยทาบบรรณานุกรมหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดเตรียมหนังสือและอุปกรณ์เหล่านั้นไว้ เฉพาะสำหรับให้นักเรียนในชั้นที่กำหนดมาศึกษาค้นคว้าตามระยะเวลาที่ตกลงกัน

2.4 อธิบายให้นักเรียนเข้าใจวิธีค้นคว้า ควรแยกกันค้นคว้าเป็นรายบุคคลบ้าง เป็นกลุ่มบ้าง ต้องมีหัวข้อการค้นคว้าของกลุ่มให้แน่นอนด้วย

2.5 ให้รายชื่อหนังสือ บรรณานุกรม และอุปกรณ์อื่น ๆ ให้ทราบ และให้ทราบด้วยว่าจะขอใช้สิ่งเหล่านั้นได้อย่างไร

2.6 กำหนดวัน เวลา สำหรับรายงานผลการค้นคว้า และอธิบายวิธีการ
รายงานว่าควรแบ่งงานกันอย่างไร สิ่งจะให้เสร็จได้เรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด

2.7 หากครูต้องการทดสอบผลการค้นคว้าด้วยกิจกรรมที่ทำได้

การเตรียมตัวและดำเนินการในฝ่ายบรรณารักษ์

1. อ่านหลักสูตร ประมวลการสอนของระดับชั้นต่าง ๆ และวิชาต่าง ๆ ให้ถี่ถ้วน
ที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อว่าเมื่อถึงเวลาที่ครูมาปรึกษา เกี่ยวกับการสอนโดยใช้ห้องสมุด บรรณารักษ์
จะได้สามารถให้คำชี้แจง หรือเข้าใจในความต้องการของครูได้รวดเร็ว

2. อ่านกำหนดการสอนที่ครู เตรียมมาให้เข้าใจ และพิจารณาว่าควรจะได้จัด
เตรียมหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หรือวัสดุที่ค้นคว้าอะไรบ้าง เช่น จัดเตรียม หนังสือ จุลสาร
เอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ กฤตภาค รูปปั้น แผนที่ ตาราง แผนภูมิ กราฟ ไดอะแกรม
สไลด์ ฟิล์มสไลด์ ภาพยนตร์ เทป ฯลฯ

3. จัดเตรียมหนังสือและอุปกรณ์ตามข้อ 2 ให้เรียบร้อย หากห้องสมุดไม่มี
ก็ควรพยายามติดต่อขอยืมมาจากที่อื่นหรือสั่งซื้อ ถ้าจำเป็น และห้องสมุดมีเงินทุน

4. จัดทำบรรณานุกรมหนังสือและรายการอุปกรณ์ที่จะใช้ส่งให้แก่ครูได้ทราบ
ล่วงหน้า เพื่อให้ครูได้ไปสำรวจดูหนังสือ และอุปกรณ์เหล่านั้นก่อนเวลา และนำไปอธิบายแก่นักเรียนให้เข้าใจต่อไป

5. จัดเตรียมหนังสือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามข้อ 3 ไว้ตามที่ครูขอร้อง เช่น
เตรียมไว้เฉพาะสำหรับให้นักเรียนในวิชานั้นได้ใช้ตามที่ตกลงกัน

6. คิดเตรียมจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิชานั้นให้เป็นที่
น่าสนใจแก่นักเรียนยิ่งขึ้น เช่น

6.1 จัดนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน

6.2 จัดทำกฤตภาคเกี่ยวกับเรื่องนั้นเพิ่มขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้าอย่าง
กว้างขวาง

6.3 จัดให้มีปาฐกถาเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

6.4 สัตว์ให้มีการโต้วาที

6.5 สัตว์ให้มีการอภิปราย

6.6 สัตว์ให้มีการแสดงละครประกอบ

6.7 สัตว์ให้มีการประกวดในเรื่องที่สอน เช่น ประกวดท่องโคลง เขียน

จดหมาย อ่านหนังสือ ทำลุ่มดภาพ ฯลฯ

6.8 สัตว์ให้นักเรียนร้องเพลงเกี่ยวกับบทเรียนนั้น ๆ เป็นการผ่อนคลาย

ความตึงเครียด จากการเรียนภาคทฤษฎี

6.9 สัตว์ให้มีการเล่านิทานประกอบบทเรียน

6.10 สัตว์ให้มีการเล่าเรื่องในหนังสือเกี่ยวกับบทเรียนนั้น ๆ

6.11 สัตว์ให้มีการทนายปัญหาเกี่ยวกับบทเรียนนั้น

6.12 สัตว์ให้มีการวิจารณ์หนังสือเกี่ยวกับบทเรียนนั้น

6.13 อาจจะมีสัตว์ให้มีการฉายสไลด์ ฟิล์มสตริป หรือภาพยนตร์ประกอบ

เรื่องนั้น ๆ

6.14 อาจจะมีสัตว์ให้มีการเปิดเทปหรือแผ่นเสียงประกอบบทเรียนนั้น

6.15 บางบทเรียนอาจจะมีการออกรายการวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ได้

6.16 อาจจะมีสัตว์มีการแสดงหุ่นประกอบบทเรียน

7. สัตว์สถานที่ห้องสมุดให้พร้อมสำหรับการค้นคว้า โดยการให้ความสะดวกทั้งในเรื่อง โต๊ะ เก้าอี้ และการหยิบใช้หนังสือและอุปกรณ์

8. ช่วยอธิบายหรือแนะนำแก่นักเรียนในการค้นคว้า ตามที่ได้รับการขอร้องจากครู

9. เพื่อให้การสัตเตรียมการสอนโดยใช้ห้องสมุดดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

บรรณารักษ์ควรสั่ง " ตารางความต้องการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า " ให้ครูทุกคนได้

กรอกล่วงหน้าสัก 2 สัปดาห์ ลงในช่องวันเวลาที่ต้องการพานักเรียนไปค้นคว้า เพื่อที่บรรณารักษ์

จะได้ทราบล่วงหน้าและทราบความต้องการของครูที่จะพานักเรียนเข้าไปค้นคว้าในห้องสมุด

จะได้ไม่สับสนและ เกิดปัญหาในภายหลัง

การล่อนวิชาสังคมศึกษา

สังคมศึกษา เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม ทั้งกล่าวถึงวิธีที่มนุษย์จะใช้สิ่งแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการของตนในการดำรงชีวิต เป็นวิชาที่มีขอบเขตกว้างขวาง เพราะได้รวมเอาศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่ จิตวิทยา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา มนุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ปรัชญา วรรณคดี วิทยาการศาสตร์ ศิลป ดนตรี และศาสนา (Kenworthy, 1962 : 3) สำหรับวิชาสังคมศึกษาที่ล่อนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของไทยในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสหสัมพันธ์ คือ รวมหลายวิชา เข้าด้วยกัน ซึ่งได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา ประชากร และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งหวังว่าจะช่วยสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมและอยู่ในสังคมของตนได้อย่างเป็นสุข (เจริญ คุณณี 2520 : 33)

สมบูรณ์ ฮิตพงษ์ (สมบูรณ์ ฮิตพงษ์ 2523 : 7) กล่าวว่า ในการเรียนสังคมศึกษา ไม่ได้มุ่งให้ผู้เรียนรู้ในศาสตร์ทางสังคมทุกสาขา เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ เฉพาะสาขาแต่อย่างใด แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับตนเท่านั้น ดังนั้น สิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้จึงเป็นลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่เป็นการบูรณาการ หรือผสมผสานกันในทุกสาขาวิชา ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจการสอนในลักษณะที่ทำให้เกิดบูรณาการกันจริง ๆ ไม่ใช่สร้างบุคลิกภาพของความเป็นนักปราชญ์ในเฉพาะสาขา เช่นแต่ก่อน

การล่อนสังคมศึกษาในปัจจุบันจึงมิใช่มุ่งถ่ายทอดเนื้อหาแต่เพียงอย่างเดียว แต่มุ่งให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (ประยูรศรี ลือะสุนานนท์ 2521 : 156)

1. ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะด้านการจำ การแปลความ การตีความ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

2. ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริง และข้อสรุป

3. ช่วยให้นักเรียนพัฒนาการสร้างความจำ และทัศนคติ เกี่ยวกับการเรียนรู้ ตนเอง ผู้อื่น วัฒนธรรม ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และการสร้างความสุข ให้กับตนเอง

4. ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะพื้นฐานในด้านการแสวงหาความรู้ การคิด และ การทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากเป้าหมายที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว วิจิตร สินสิริ (วิจิตร สินสิริ 2519 :

3) ได้อธิบายถึงแนวโน้มนำการล่อนส่งคมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างการสอนแบบเดิมกับการสอนแบบใหม่ไว้ดังนี้

แบบเดิม	แบบใหม่
<p>1. วิชาที่จะล่อน</p> <p>กระทรวง ตัดสินใจเองโดยถือความต้องการของสังคมซึ่งมักจะมาจากอดีต</p>	<p>- ครูตัดสินใจเลือกโดยความช่วยเหลือของพ่อแม่ผู้เรียน โดยถือเอาความต้องการของเด็กวัยเด็กหญิงในปัจจุบันและอนาคต</p>
<p>2. จุดมุ่งหมาย</p> <p>2.1 ให้รู้เรื่องมากมายโดยอาศัยความจำ</p> <p>2.2 เน้นอดีต การถ่ายทอดวัฒนธรรม</p>	<p>- เน้นปัจจุบันและอนาคตโดยยึดอดีตเป็นประเพณีทางถ่ายทอดวัฒนธรรม และเพ่งเล็งการแปลงรูปให้เหมาะสม</p>
<p>3. วิธีล่อนและอุปกรณ์</p> <p>3.1 ครูวางแผนงานเอง ใช้ตำราเล่มเดียวกันสำหรับเด็กทั้งชั้น</p>	<p>- ครูวางแผนงานร่วมกัน ปรับปรุงการใช้ตำรากับเด็กแต่ละคน หรือใช้หนังสืออ้างอิงประกอบหลาย ๆ เล่ม บวกกับการจัด</p>

แบบเดิม	แบบใหม่
	<p>ประลองการอื่น ๆ ให้ด้วย เช่น ทัศนศึกษา โสตทัศนวัสดุ เป็นต้น</p>
3.2 ครอบงำเป็นส่วนใหญ่	- ถือว่ากลุ่มผู้เรียนสำคัญ โดยมีครูเป็นภาคีที่เชี่ยวชาญ นำทาง
3.3 การถามและตอบ	- ใช้วิธีสอนหลายวิธี รวมทั้งอภิปราย รายงาน เรียนแบบสืบสวน สอบสวน เป็นต้น
3.4 ห้องเรียนเป็นแหล่งเดียวสำหรับการเรียนรู้	- ห้องเรียน, ห้องสมุด, โรงเรียน, คู่มือนักเรียนเป็นแหล่งสำหรับการเรียนรู้
3.5 แยกแยะวิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นวิชาที่แยกจากกัน โดยเด็ดขาด	- สังคมศึกษาจะรวมประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน เนื้อหาอาจรวมวรรณคดี, ดนตรี, ศิลปะ, มีสหสัมพันธ์วิชา และประสานงานกันสอนเป็นทีม
4. การวัดผล มีข้อสอบแบบปรนัยน้อย ไม่มีโอกาสฝึกฝนการตัดสินใจ หรือพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์	- มีแบบการวัดผลชนิดต่าง ๆ แบบต่าง ๆ รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรม ทดสอบทักษะ เจตคติ และมีแบบทดสอบประกอบด้วยคำถามต่าง ๆ

สันติ ธรรมบำรุง (สันติ ธรรมบำรุง 2523 : 75) ได้สรุปแนวโน้มของการเรียนการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันดังนี้

1. ล้วนให้เกิดการผสมผสานระหว่างวิชาหรือที่เรียกว่า แบบบูรณาการเพื่อเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ใช้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการศึกษาโดยการจัดหาแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ค้นคว้า เลือกรอ่านและศึกษาตามลำพัง
3. การสอนเน้นความสำคัญ ให้เกิดความคิดรวบยอดที่เป็นพื้นฐาน โดยการเน้นว่า ถ้าผู้เรียนมีความคิดรวบยอดไว้ก่อนจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าเดิม
4. การสอนโดยเน้นให้นักเรียนค้นพบกฎเกณฑ์ในวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเอง โดยการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักกฎเกณฑ์ตั้งแต่ขั้นต้น ๆ ต่อมาก็ขยายให้กว้าง และลึกซึ้งตามลำดับขั้นสูง ๆ
6. มุ่งให้เกิดเจตคติว่า วิชาความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สมบูรณ์ถึงที่สุด และยังมีผู้ที่ไม่ได้ ฉะนั้นการเรียนรู้จึงไม่มีวันจบสิ้น
7. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้วิธีค้นคว้าสร้างความรู้ใหม่
8. ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ตามลำพัง
9. ส่งเสริมให้มีการเรียนประเด็น หรือปัญหาการขัดแย้งในสังคม
10. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้เหตุการณ์ปัจจุบันทั่ว ๆ ไป แทนที่จะเรียนแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ
11. การสอนสังคมศึกษาที่ควรส่งเสริม และจะทำให้ได้ผลดี คือ การสอนแบบ การแก้ปัญหา การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบหน่วย เป็นต้น ซึ่งการสอนแบบต่าง ๆ นี้จำเป็นต้องอาศัยห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าทั้งสิ้น

ความคงทนในการเรียนรู้

การจำ (Memory) เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้อะไรก็ตามที่กำหนดขึ้น ย่อมประเมินผลได้โดยพิจารณาจากผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้าประเมินผลทันทีที่ผู้เรียนทำสิ่งที่ต้องการให้ทำเสร็จสิ้นลงแล้ว ผลที่ได้จะเป็นผลการเรียน แต่ถ้าประเมินผลหลังจากการเรียนสิ้นสุดไปแล้วชั่วระยะหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงที่ได้จะเป็นผลของการเรียนรู้และ

การจำ ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า การจำ คือ การรักษาไว้ซึ่งผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมหรือการเรียนรู้ให้คงอยู่ต่อไปนั่นเอง (ประสิทธิ์ อิศรปริดา 2522 : 137)

นักจิตวิทยาหลายท่านได้สรุปพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจำดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงชัย 2524 : 248)

1. การเรียนรู้ (Learning) ผู้ที่สามารถจำได้มักเกิดจากการเรียนรู้ที่แท้จริง มีเหตุมีผล และมีหลักเกณฑ์ สามารถละลืม และจำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ นั้นได้

2. ความสามารถในการละลืม (Retention) หมายถึง การรวบรวม ประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม

3. ความสามารถในการถ่ายทอดได้ (Reproduction) หมายถึงการที่ บุคคลสามารถดึงเอาสิ่งที่ละลืมอยู่มาให้ได้ โดยการเล่าหรืออธิบายให้ผู้อื่นฟังได้ ซึ่งออกมา

2 รูปแบบ คือ

3.1 การระลึกได้ (Recall) หมายถึง การถ่ายทอดความจำออกมาโดยการเล่า บรรยาย หรืออธิบายสิ่งที่เคยจำได้นั้นออกมาได้ถูกต้อง โดยไม่ต้องมีสิ่งนั้นมาปรากฏ ให้เห็น

3.2 การจำได้ (Recognition) หมายถึง การถ่ายทอดความจำออกมา โดยการชี้สิ่งนั้นได้ถูกต้อง เมื่อมีสิ่งเร้าอื่น ๆ ปะปนอยู่ด้วย

ในการจำมักจะมีระบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เกิดการจำได้ ระบบความจำแบ่งเป็น 3 ระบบ คือ (ชัยพร วิษย์อาวุธ 2520 : 39)

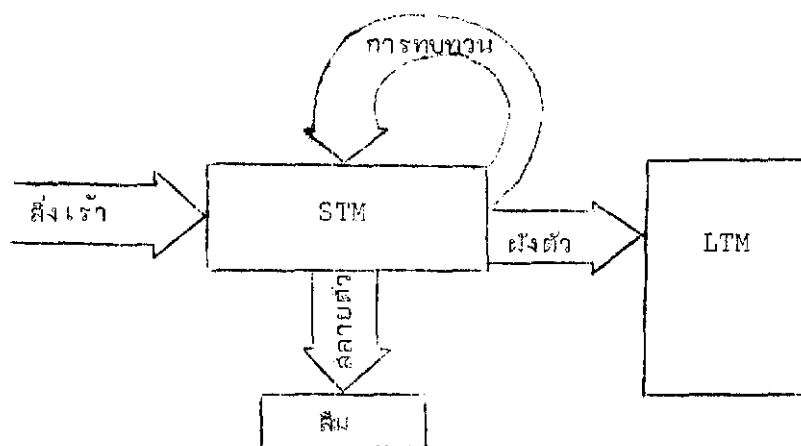
1. ระบบความจำการรู้สึกสัมผัส (Sensory memory) หมายถึงการคงอยู่ของการรู้สึกสัมผัสหลังจากที่การเสวนอสิ่งเร้าสิ้นสุดลง การสัมผัสนี้เป็นการสัมผัสด้วยอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง

2. ระบบความจำระยะสั้น (Short-term memory เขียนย่อว่า STM) หมายถึงความจำชั่วคราว ที่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการรับรู้แล้ว เป็นความจำที่คงทนอยู่ในระยะสั้น ๆ ที่ตั้งใจหรือมีใจจดจ่อต่อสิ่งนั้นเท่านั้น เมื่อไม่ได้ใส่ใจในสิ่งนั้นแล้ว ความจำนั้นจะเลือนหายไป ได้โดยง่าย

3. ระบบความจำระยะยาว (Long-term memory เขียนย่อว่า LTM)

หมายถึงความจำที่มีความคงทนกว่าความจำระยะสั้นไม่ว่าจะทิ้งระยะไว้เป็นนานเพียงใด เมื่อต้องการรู้ถึงความจำนั้น ๆ จะระลึกออกมาได้ทันทีและถูกต้อง

ความจำระยะยาวนี้เกิดขึ้นต่อจากเกิดความจำระยะสั้นแล้ว เมื่อผู้เรียนใส่ใจหรือตั้งใจเรียนรู้ สิ่งเรานั้นจะผ่านเข้ามาในความจำระยะสั้นแล้วผ่านเข้าไปเก็บไว้ในความจำระยะยาว แทนที่จะเลือนหายไป แต่สิ่งใดที่ผ่านเข้ามาในความจำระยะสั้นไม่ได้รับความสนใจก็จะเลือนหายไปก่อนที่จะเก็บไว้ในความจำระยะยาว ดังนั้น การเรียนรู้ที่ต้องการจำให้ได้มาก ๆ ผู้เรียนจะต้องใส่ใจจดจ่อหรือเอาใจใส่ต่อบทเรียนนั้น ๆ ตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงที่สุดการเรียน เพราะบทเรียนนั้นจะผ่านเข้าไปในความจำระยะสั้น และเก็บไว้ในความจำระยะยาวต่อไป กระบวนการของความจำระยะสั้นและความจำระยะยาว สามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงทฤษฎีความจำสองกระบวนการ

ระบบความจำทั้ง 3 ระบบที่กล่าวมาข้างต้นนั้น แตกต่างกันในระยะเวลาของการรับรู้ แต่ระบบความจำ 2 ประการหลัง คือ ความจำระยะสั้นและความจำระยะยาวเป็นความจำหลัง การเรียนรู้ ดังนั้น ความจำที่คงทนถาวรมากที่สุด คือ ระบบความจำระยะยาว เพราะเป็น การรับรู้ที่ดีความหมายจากประสบการณ์เดิมด้วยความเอาใจใส่ ความตั้งใจของผู้เรียน ซึ่งควร ทำให้เกิดขึ้นเสมอในการเรียนรู้ (กมลรัตน์ หล้าสูงชัย 2524 : 242 251)

ดังได้กล่าวแล้วว่า ความจำเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ และมีความสัมพันธ์ กันอย่างใกล้ชิดจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้น นักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ จึงได้พยายามทดลองลักษณะการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้มาก และค้นคว้าวิธีเรียนที่ ทำให้สิ่งสิ่งที่เรียนน้อย ผลของการทดลองพอจะสรุปได้ว่า ถ้าต้องการจะจำสิ่งที่เรียนได้ดี ต้อง อาศัยหลักดังต่อไปนี้ (ลูซ่า สันทน์เอม 2522 : 167 - 168)

1. พยายามทำให้สิ่งที่เรียนมีความหมายต่อผู้เรียน เพราะคนเราจะลืมสิ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญได้ยาก
2. เรียนให้เกิดขั้นที่จำได้หมด เมื่อนึกถึงสิ่งนี้ในเวลาต่อไป จะยังจำได้มาก
3. แยกแยะสิ่งที่เรียน เพื่อให้เห็นว่าแต่ละตอนมีความหมายอย่างไร ถ้าเรียนไป โดยไม่ได้พิจารณาหาเหตุผลของแต่ละตอนจะทำให้ลืมได้ง่าย
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ะบวนการเรียนรู้ ไม่ได้เพียงแต่รับฟังเฉย ๆ แต่คิดตามไปด้วย
5. เมื่อเรียนบทเรียนใหม่ หรืออ่านหนังสือจบไปแล้วตอนหนึ่ง พักเสียครู่หนึ่ง แล้วจึง เริ่มเรียนตอนต่อไป เพื่อทำให้ความคิดไม่ปะปนกัน
6. หมั่นทบทวนสิ่งที่เรียนแล้วบ่อย ๆ จะทำให้จำได้แม่นยำยิ่งขึ้น

ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ครูควรศึกษากระบวนการเรียนรู้และทฤษฎี การจำ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบท (เอบรม ลินกับาล (เอบรม ลินกับาล ม.ป.ป. : 142) ได้เสนอแนะวิธีปฏิบัติสำหรับครูดังนี้

1. ครูจัดบทเรียนที่มีความหมายต่อเด็ก ให้เด็กได้ทราบจุดประสงค์ของการเรียน

2. ครูจัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้มากที่สุด ควรใช้อุปกรณ์การสอนและให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

3. ครูควรจัดการเรียนการสอนให้มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ
4. ครูควรจัดเนื้อหาในการสอนให้เป็นตอน ๆ ให้พอเหมาะอย่าให้มากเกินไป
5. ควรให้เด็กมีเวลาพักผ่อนหลังจากการเรียนเรื่องหนึ่ง ๆ แล้ว
6. ควรให้มีการทบทวน และฝึกอยู่เสมอ และควรให้กระทำให้มากที่สุด
7. การสอนของครูควรให้นักเรียนได้เข้าใจแจ่มแจ้งจริง ๆ
8. จัดกระบวนการสอนให้เป็นหมวดหมู่ มีระเบียบ มีความต่อเนื่อง
9. ตารางสอนควรพิจารณาให้รอบคอบว่าควรจัดอย่างไร เวลาใด
10. ครูควรแนะนำวิธีการเรียนที่ได้ผลดีให้แก่เด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ซึ่ง

แฮสติ้ง และ แทนนเนอร์ (Hastings and Tanner. 1963 : 404 - 405)

ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการใช้ห้องสมุดที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลอง 4 กลุ่ม ให้เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองใช้วิธีสอนโดยการใช้อุปกรณ์ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนในกลุ่มทดลองซึ่งเรียนโดยการใช้อุปกรณ์ประกอบ จะได้ทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่นที่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนน้อยลงตามอัตราการใช้ห้องสมุด
2. นักเรียนในกลุ่มทดลองใช้วิธีดูอ้างอิงในห้องสมุดประกอบการเรียน สามารถทำคะแนนในวิชาสะกดคำ (Spelling) ได้สูงกว่านักเรียนในกลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้

นักเรียนในกลุ่มทดลองยัง เด่นกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมในด้านการใช้ภาษาและทักษะทางภาษา โดยส่วนรวมอีกด้วย

3. การที่นักเรียนใช้ห้องสมุดประกอบการเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ศัพท์จากเนื้อหาได้ดี

เดอฮาร์ท (Dehart, 1964 : 2524A) ได้ศึกษาการศัลยกรรมพิเศษและเทคนิคบางอย่างของห้องสมุดสำหรับการสอนภาษาอังกฤษ ได้ผลพอสรุปได้ว่า บริการตอบคำถามและการศัลยกรรมบรรณานุกรมในรายวิชาภาษาอังกฤษ ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนจากห้องสมุด ซึ่งมีอาจารย์ภาษาอังกฤษและบรรณารักษ์ร่วมกันจัดให้ แตกต่างกับของนักเรียนที่เรียนโดยปกติอย่างมีนัยสำคัญ

เบ็คเกอร์ (Becker, 1970 : 2411A) ได้ศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนที่มีห้องสมุด และโรงเรียนที่ไม่มีห้องสมุดโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาว่าจะมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษาที่ใช้ศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. ทักษะในการรวบรวมข้อเท็จจริง
2. ทักษะในการอ่านแผนผัง แผนที่
3. ทักษะในการอ่านแผนที่ ลูกโลก
4. เนื้อหาเกี่ยวกับความเข้าใจถึงรัฐธรรมนูญ อาณาเขตของประเทศสหรัฐอเมริกา

อเมริกา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ใช้นักเรียนชั้น 5 ของโรงเรียนที่มีโครงการการสอนการใช้ห้องสมุด 1 ชั้น เป็นกลุ่มทดลอง และโรงเรียนที่ไม่มีการสอนการใช้ห้องสมุด 1 ชั้น เป็นกลุ่มควบคุม โดยได้รับการสอนวิชาสังคมในเรื่องเดียวกันในเวลาเดียวกัน การวัดทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทั้งวัดก่อนและหลังการทดลอง

เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ปรากฏว่า

1. การสอนโดยการใช้ห้องสมุด และการแนะนำของบรรณารักษ์มีอิทธิพลต่อ

ผลสัมฤทธิ์ด้านความจำกับเนื้อหา ทักษะในการอ่านแผนที่ และแผนภูมิ ของนักเรียนทั้งสองโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การสอนโดยการใช้ห้องสมุด ทำให้ผู้สอนสามารถจัดหาวัสดุ และอุปกรณ์การสอนถูกต้องตามหลักสูตร และความต้องการ

✓เฮล (Hale. 1971 : 75) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของบริการห้องสมุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น 12 โรงเรียนมัธยมเกรงู๊ด เวอร์จิเนีย โดยการเปรียบเทียบนักเรียนกลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดอย่างกว้างขวาง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้แนะนำ กับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช้บริการห้องสมุดเพียงครั้งคราว ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดอย่างกว้างขวางนั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่งอย่างชัดเจน

เจย์ (Jay. 1970 : 2413A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเป็นอุปกรณ์การสอนชนิดหนึ่งในโรงเรียนมัธยม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในโรงเรียนมัธยมเป็นอุปกรณ์การสอน เพิ่มจากการใช้วัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูจำนวน 88 คน นักเรียนจำนวน 1,240 คน จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของครูและนักเรียน ว่าห้องสมุดมีความจำเป็นในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ครูไม่ควรสอนโดยวิธีบรรยายมากเกินไป แต่ควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ต้องอาศัยการค้นคว้าจากห้องสมุด การมอบหมายงานให้นักเรียนไปค้นคว้า ควรกำหนดหัวข้อให้นักเรียนมีเวลาเลือกได้มากที่สุด และครูควรจะได้เข้าไปสำรวจดูหนังสือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับงานที่มอบหมายว่าข้อมูลต่าง ๆ ในห้องสมุดมีเพียงพอหรือไม่

วิลเลอว์ (Wheasler. 1978 : 5416A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระหว่างการสอนแบบเดิม ซึ่งยึดแบบเรียนเป็นศูนย์กลาง กับการสอนแบบใหม่ โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบค้นคว้าด้วยตนเองมีความคิดรวบยอดในวิชาประวัติศาสตร์มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนกับอาจารย์ที่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายหรือการสอนตามแบบเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์นั้น ผู้สอนควรใช้เทคนิคแบบต่าง ๆ บ้าง

ผลงานวิจัยในประเทศ

สำหรับการวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้อีกต่าง ๆ ที่สอนโดยใช้ห้องสมุดนั้น ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้ แต่ศึกษาในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการใช้ห้องสมุด และการใช้ประโยชน์จากห้องสมุดในการเรียนการสอนอีกต่าง ๆ ยังสรุปได้ดังนี้

สมัยจิต พรหมเทพ (สมัยจิต พรหมเทพ 2515 : 40 - 41) ได้ศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ทัศนคติ และความสามารถในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนปทุมคงคา นครหลวงกรุง เทพธนบุรี ซึ่งอยู่ในโครงการส่งเสริมการอ่านและสอนการใช้ห้องสมุด พบว่าความสามารถในการใช้ห้องสมุด ทัศนคติที่มีต่อห้องสมุด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและ เมื่อเปรียบเทียบผลการเรียนจากการทดสอบครั้งที่ 1 ก่อนจัดทำโครงการกับผลการเรียน จากการทดสอบครั้งที่ 2 หลังจากจัดทำโครงการแล้วปรากฏว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในการสอบครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1

สำหรับวิธีการสอนโดยใช้ห้องสมุดของครู อาจารย์ที่จัดให้นักเรียนได้แก่

1. แนะนำหนังสืออ่านประกอบในวิชาที่สอนให้นักเรียน
2. ให้นักเรียนบางคนอ่านเรื่องที่กำหนดแล้วนำมาเล่าให้คนอื่นฟัง
3. เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือที่แนะนำให้ฟัง
4. ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมจากที่สอนไปแล้วหรือให้นักเรียนทำรายงาน
5. แนะนำให้นักเรียนอ่านหนังสือบันเทิง

กิจกรรมที่บรรณารักษ์ร่วมมือในการสอนโดยใช้ห้องสมุด คือ

1. จัดนิทรรศการ
2. ช่วยเหลือในการค้นคว้าหนังสือในการสอน ในช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าไปใช้

ห้องสมุด

3. สอนและแนะนำวิธีอ่านหนังสือให้

บรรจง นีวาณะบุตร (บรรจง นีวาณะบุตร 2508 : ข) ได้สำรวจการใช้หนังสือ และวัสดุห้องสมุดประกอบการสอนของครูและนักเรียนทั่วประเทศ พบว่าทั้งครูและนักเรียนส่วนมากพอใจการสอนวิธีนี้ แต่ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุไม่เพียงพอ สถานที่ห้องสมุดคับแคบ ห้องสมุดขาดวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญ ความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์และครูผู้สอนยังมีไม่เพียงพอ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดให้เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดสังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นหมวดที่ครูใช้ประกอบการสอนและนักเรียนชอบเรียนมากที่สุด ควรทำบัตรรายการให้สมบูรณ์ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ควรจัดทำชั่วโมงห้องสมุดในตารางสอน และครูผู้สอนควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการวางแผนการสอนให้มากขึ้น เช่น มีการปรึกษาเรื่องหนังสือและวัสดุที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ จัดบริการหนังสือจองเพื่อให้นักเรียนค้นคว้าประกอบการเรียน

พันทิพา เมฆลัมบุรณี (พันทิพา เมฆลัมบุรณี 2514 : ข - ค) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูและนักเรียนส่วนมากมีความเห็นว่า ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาจำเป็นต้องใช้ห้องสมุด โรงเรียนเพิ่มเติมจากชั่วโมงสอนประมาณ 1 - 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนในการเรียนการสอน คือ หนังสือและโสตทัศนศึกษามีจำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับผู้ใช้ ขาดการประสานงานระหว่างครูสอนสังคมศึกษากับบรรณารักษ์ นอกจากนี้บริการของห้องสมุดยังต้องได้รับการปรับปรุงให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

พจนา สันทรธาย (พจนา สันทรธาย 2514 : ง - จ) ได้ศึกษาการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาที่เรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาเอกและวิชาโท ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาถึงข้อเท็จจริงในการใช้ห้องสมุด ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุด ตลอดจนความสนใจของนักศึกษาที่มีต่อประเภทของหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการของห้องสมุดเพื่อทำงานค้นคว้าประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา และมีความเห็นว่า การเรียนวิชาสังคมศึกษานั้นมีความจำเป็นต้องค้นคว้าจากห้องสมุดมากที่สุด และใช้เวลาในการค้นคว้าประมาณสัปดาห์ละ 1 - 3 ชั่วโมง

2. กิจกรรมที่อาจารย์สังคมศึกษาจัดร่วมกับบรรณารักษ์ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษา คือ การจัดนิทรรศการเนื่องในวันสำคัญหรือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือวารสาร และหนังสือพิมพ์นั้นเนื่องมาจากจำนวนหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์มีจำนวนไม่เพียงพอสำหรับนักศึกษาจะใช้ค้นคว้า

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า อาจารย์สังคมศึกษา และบรรณารักษ์ควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมและสนับสนุนให้นักศึกษาได้อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ

วิภา ลู่ประดิษฐ์ ณ อยุธยา (วิภา ลู่ประดิษฐ์ ณ อยุธยา 2516 : ง - จ)
ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสำโรง โดยได้สอบถามครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 20 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 300 คน ในโรงเรียนสำโรง 5 แห่ง ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูและนักเรียนส่วนมากเคยเรียนรู้หรือได้รับการอบรมวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง สำหรับวิธีการที่ครูสังคมศึกษาแนะนำให้นักเรียนไปห้องสมุดโรงเรียนค้นคว้าประกอบการเรียนมากที่สุดคือให้ค้นคว้าแล้วเขียนรายงานส่ง มีทั้งให้ทำเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล ส่วนบริการที่ห้องสมุดจัดให้แก่ครูและนักเรียน คือ ให้ทราบถึงหนังสือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ของห้องสมุด โดยจัดมุมหนังสือใหม่ไว้ในห้องสมุด ครูและนักเรียนได้เสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด ตลอดจนบริการห้องสมุด เพื่อผู้ใช้บริการของห้องสมุดได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรมองเห็นความสำคัญ และคุณค่าของห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน โดยพยายามจัดสรรเงินงบประมาณหรือหารายได้มาปรับปรุงห้องสมุดให้เป็นศูนย์วัสดุในการอ่านและศูนย์อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

2. ครูสังคมนาวิชาควรายใช้วิธีการสอนแบบใหม่ ๆ เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) การสอนแบบสืบส่วนสอบสวน (Inquiry Method) เข้ามาช่วย เพื่อฝึกทักษะของนักเรียนในด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยอาศัยห้องสมุดโรงเรียน นอกจากนี้ครูควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน สังคมนาวิชาด้วย

เลสลีย์ เดตเธกา (เลสลีย์ เดตเธกา 2525 : 61 - 68) ได้ศึกษา เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการทดลองหลักสูตร พุทธศักราช 2521 พบว่า ครูและนักเรียนมีความเห็นว่า กลุ่มวิชาที่ต้องอาศัยห้องสมุดในการเรียนการสอน มากที่สุด คือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งครูละให้ให้นักเรียนเขียนรายงาน โดยให้ค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดหลังจากได้สอนไปแล้ว สำหรับกิจกรรมห้องสมุดที่ครูและนักเรียนเห็นว่า มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน คือ การจัดนิทรรศการ การแข่งขันตอบปัญหา และการฉาย สไลด์ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูผู้สอนควรายใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อกระตุ้นให้นักเรียน ได้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น ให้หัวข้อรายงาน กำหนดรายชื่อหนังสือสำหรับ อ่านประกอบวิชา เป็นต้น และการที่ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าในห้องสมุดนั้น ควรแจ้งบรรณารักษ์ไว้ล่วงหน้าว่าจะให้นักเรียนค้นคว้าในเรื่องอะไร เวลาใด เพื่อบรรณารักษ์ จะได้จัดเตรียมหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่าวิชาสังคมนาวิชา เป็นวิชาหนึ่งที่เหมาะสมกับการสอนโดยใช้ห้องสมุด ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนระหว่างการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติว่ามีผลแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูและบรรณารักษ์ร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนโดยการใช้ห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สัมมนาฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ
2. นักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ของโรงเรียนเมืองกลาง อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต
จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่เรียนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน
2. กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนตามปกติ

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ของโรงเรียนเมืองกลาง
จำนวน 251 คน 7 ห้องเรียน ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ห้องเรียน
โดยวิธีสุ่มฉลาก
2. สุ่มนักเรียนมาห้องละ 30 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย และทำการทดสอบความรู้พื้นฐาน
ก่อนการเรียน (Pretest) ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม
3. สุ่มฉลากเพื่อกำหนดว่ากลุ่มใดจะเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผน
การวิจัยที่เรียกว่า Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design
(ล้วน ส่ายยศ และ อังคณา ส่ายยศ 2524 : 226)

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
R E	O_1E	X	O_2E
R C	O_1C	$\sim X$	O_2C

R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
O_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
O_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X	แทน	การสังเกตกระทำ
$\sim X$	แทน	ไม่มีการสังเกตกระทำ
E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แผนการสอนและบันทึกการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างแผนการสอน และบันทึกการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน

1. ศึกษาวิธีการสอนโดยวิธีห้องสมุด ขั้นตอนการดำเนินการ พร้อมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ

ที่ห้องสมุดสามารถจัดให้กับนักเรียนจากวิธีการสอนโดยวิธีห้องสมุดของ คุณรัญจวน อินทรกำแหง และ นวลจันทร์ รัตนกร (คุณรัญจวน อินทรกำแหง และ นวลจันทร์ รัตนกร 2524 : 118 - 148) และ บงยุทธ ศรีลูขีไล้ (บงยุทธ ศรีลูขีไล้ 2523 : 36 - 38)

2. ศึกษาหลักสูตร และขอบเขตเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และจากหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 203) เพื่อนบ้านของเรา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3. ผู้วิจัยร่วมกับครูผู้สอนเลือกเนื้อเรื่องที่ต้องการสอน โดยพิจารณาช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้การสอนดำเนินไปด้วยความสะดวก ซึ่งได้แก่เรื่อง "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้"

4. หลังจากได้ศึกษาเนื้อหา และขอบเขตใน เรื่องที่ต้องการสอนแล้ว ผู้วิจัยและครูผู้สอนร่วมกันวางแผนการสอนโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด แผนการสอนที่สร้างมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ก้าชี้แจงในการใ้แผนการสอนโดยวิธีใ้ห้องสมุดในการสอน ประกอบด้วย

4.1.1 การเตรียมตัวของครู

4.1.2 การเตรียมตัวของบรรณารักษ์

4.1.3 บทบาทของครู

4.1.4 บทบาทของบรรณารักษ์

4.2 คู่มือครู ประกอบด้วย

4.2.1 ความคิดรวบยอดและหลักการ

4.2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

4.2.3 เนื้อเรื่อง

4.2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

4.2.5 สื่อการเรียน

4.2.6 การประเมินผล

4.3 คู่มือบรรณารักษ์ ประกอบด้วย การคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน

5. ร่วมมือกับครูในการทำบันทึกการสอน เพื่อเป็นคู่มือของครูและบรรณารักษ์ในการสอนแต่ละคาบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความคิดรวบยอด และหลักการ

5.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

5.3 เนื้อหา

5.4 กิจกรรมครู

5.5 กิจกรรมบรรณารักษ์

5.6 กิจกรรมนักเรียน

5.7 สื่อการเรียน

5.8 การประเมินผล

6. นำแผนการสอน และบันทึกการสอนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งในด้านเนื้อหา ขั้นตอน และวิธีการสอน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้กับนักเรียน จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนจะนำมาใช้

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบของ ชวาล แพร่ตกุล (ชวาล แพร่ตกุล 2516 : 110 - 223) และศึกษาเทคนิคการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษาของ สัมบูรณ์ ชิตพงษ์ (สัมบูรณ์ ชิตพงษ์ 2523 : 11 - 44)

2. ทำการวิเคราะห์หลักผู้ตราตามเนื้อหาวิชาที่นำมาทดลองสอน ร่วมกับคณะครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว จากคำตอบที่กำหนดให้ 5 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ทดลองสอนตามตารางวิเคราะห์หลักผู้ตรา เพื่อให้แบบทดสอบมีความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา และความเที่ยงตรง เชิงโครงสร้าง จำนวน 65 ข้อ

4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนเมืองกลาง อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 135 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

6. นำแบบทดสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อโดยตรวจคะแนนข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิดหรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์และคัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยยึดหลักการวิเคราะห์ข้อสอบตามเทคนิค 27 เปอร์เซ็นติจของ จุง เตห์ ฟาน (Fan, 1952 : 1 - 32)

7. ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบปรากฏว่า มีข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ 45 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .21 ถึง .80 มีค่าความยากง่ายเฉลี่ย เท่ากับ .44 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 - .62 ค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ย เท่ากับ .38 ส่วนค่าความยากมาตรฐาน มีค่าระหว่าง 9.7 ถึง 16.1 ค่าความยากมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 13.6 ซึ่งค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความยากมาตรฐานได้แสดงไว้อย่างละเอียดเป็นรายข้อในภาคผนวก

8. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20 หรือ K-R 20) ปรากฏว่าแบบทดสอบชุดนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7071

9. แบบทดสอบมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 26.36 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 6.70 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (Standard Error of Measurement) เท่ากับ ± 3.63

การดำเนินการทดลอง

1. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีจำนวนนักเรียนกลุ่มละ 30 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. ทำการทดสอบก่อนการเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น เพื่อวัดพื้นฐานในเนื้อหาที่จะเรียน

3. ดำเนินการสอนในแต่ละกลุ่มโดยใช้เนื้อหาในขอบเขตเดียวกัน และใช้เวลาดำเนินการสอนเท่ากัน แต่วิธีการสอนต่างกัน ดังนี้

3.1 กลุ่มทดลอง สอนโดยวิธีห้องสมุดในการสอน ตามแผนการสอนและบันทึกการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีครูสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนเมืองกลาง ผู้หนึ่ง เป็นผู้สอน

3.2 กลุ่มควบคุม สอนโดยวิธีการสอนตามปกติ ซึ่งมีครูสอนวิชาสังคมศึกษาคนเดียวกับผู้ที่ทำการสอนกลุ่มทดลอง เป็นผู้สอน

4. ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

5. ทำการทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ หลังจากการเรียนการสอนเสร็จสิ้นไปแล้ว 2 สัปดาห์ โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาชุดเดิมมาให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มทำอีกครั้งหนึ่ง

6. ตรวจสอบผลการสอบ จากการทำทดสอบทุกครั้ง นำคะแนนมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตรวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance)

2. เปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 การหาค่าเฉลี่ยของคะแนน คำนวณจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 45})$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 62})$$

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนของนักเรียนในกลุ่ม

2. ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ใช้ตารางวิเคราะห์ข้อสอบของ จุง เต๋ ฟาน (Fan. 1952 : 1 - 32)

3. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
คำนวณจากสูตร KR-20 ของ อูเดอร์ ริชาร์ดสัน คือ

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum p_i q_i}{S_t^2} \right) \quad (\text{Ferguson. 1971 : 367})$$

- เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
- n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
- S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
- p แทน สัดส่วนของคนที่ตอบถูกในแต่ละข้อ
- q แทน สัดส่วนของคนที่ตอบผิดในแต่ละข้อ ($q = 1 - p$)

4. ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (Standard Error of Measurement)

คำนวณจากสูตร

$$S.E._{meas} = S_x \sqrt{1 - r_{tt}} \quad (\text{Ferguson, 1970 : 371})$$

- เมื่อ $S.E._{meas}$ แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
- S_x แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

5. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) (อนันต์ กังโสภา 2521 : 299)

Source	SS	df	MS	F
Total	$S'_{yy} = S_{yy} - (S_{xy}^2/S_{xx})$	$kn - 2$		
Error	$E'_{yy} = E_{yy} - (E_{xy}^2/E_{xx})$	$k(n - 1) - 1$	MS'_{error}	
Treatment	$T_{yyR} = S'_{yy} - E'_{yy}$	$k - 1$	MS'_{treat}	$\frac{MS'_{treat}}{MS'_{error}}$

6. เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

(Ferguson. 1971 : 152)

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เพื่อ	\bar{X}_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	\bar{X}_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกและเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	Sum Square
MS	แทน	Mean Square
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ
S'_{yy}	แทน	Total ที่ปรับค่าแล้ว
E'_{yy}	แทน	Error ที่ปรับค่าแล้ว
T_{yyR}	แทน	Treatment ที่ปรับค่าแล้ว
F	แทน	ค่าวิกฤตที่ไปพิจารณาใน F-distribution
t	แทน	ค่าวิกฤตที่ไปพิจารณาใน t-distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเล่นตามลำดับชั้น ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการทดสอบก่อนการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังการเรียน

ของกลุ่มตัวอย่าง

3. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. การเปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการทดสอบก่อนการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการทดสอบก่อนการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S^2	S
กลุ่มทดลอง	30	18.167	16.833	4.103
กลุ่มควบคุม	30	16.1	10.989	3.315

จากตาราง 2 พบว่าค่าสถิติพื้นฐานก่อนการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน ฉะนั้น จึงใช้คะแนนความรู้พื้นฐานก่อนการเรียนเป็นตัวแปรร่วมในการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S^2	S
กลุ่มทดลอง	30	30.867	26.326	5.131
กลุ่มควบคุม	30	25.733	36.478	6.040

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทดลองเท่ากับ 30.867 และกลุ่มควบคุม เท่ากับ 25.733 ซึ่งกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

เพื่อให้ทราบว่าความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม ปรากฏผลดังตาราง 4

3. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 4 วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

Source	SS	df	MS	F
Total	$S'_{yy} = 1659.437$	58		
Error	$E'_{yy} = 1463.318$	57	25.672	
Treatment	$T_{yyR} = 196.119$	1	196.119	7.639**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

$$F_{.01}(1,58) = 7.10$$

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนโดยการใช้อีห่องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การเปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังจากการทดลองสิ้นสุดไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มอีก เพื่อหาความคงทนในการเรียนรู้

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S^2	t
กลุ่มทดลอง	30	31.133	35.844	
กลุ่มควบคุม	30	24.367	35.482	4.388**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

$$t(=.01, df 58) = 2.393$$

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า คะแนนความคงทนในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนโดยการใช้อ้างอิงสื่อในการสอนมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ ซึ่งพอสรุปสาเหตุและผลจากการศึกษาค้นคว้าดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ
2. นักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ของโรงเรียนเมืองกลาง อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 แผนการสอน และบันทึกการสอน (วิธีใช้ห้องสมุดในการสอน) ผู้วิจัยกับครูผู้สอนเขียนขึ้น โดยศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา (ส 203) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และขั้นตอนการสอนโดยใช้ห้องสมุดร่วมกัน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา (ส 203) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 65 ข้อ ข้อสอบใช้ได้จำนวน 45 ข้อ มีความเชื่อมั่น .7071

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ทดสอบก่อนการเรียน ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 ดำเนินการทดลอง โดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน และกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีการสอนตามปกติ

3.3 ทดสอบภายหลังการเรียน ให้นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลงแล้ว

3.4 ทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สูงสุดเดิมอีกครั้งหนึ่ง หลังจากการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลงแล้ว 2 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของคะแนน
2. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม (Analysis of Covariance)
3. เปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีความคงทนในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการทดลอง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกตินั้น ปรากฏว่านักเรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิต พรหมเทพ (สมจิต พรหมเทพ 2515 : 40 - 41) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านและสอนการใช้ห้องสมุด พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดทำโครงการสูงกว่าก่อนจัดทำโครงการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ แฮสติง และ แทนนอร์ (Hastings and Tanner. 1963 : 404 - 405) เดอฮาร์ท (Dehart. 1964 : 2524A) เบ็คเกอร์ (Becker. 1970 : 2411A) ฮาล (Hale. 1971 : 75) เจย์ (Jay. 1970 : 2413A) และ วิลเลอร์ (Wheeler. 1978 : 5416A) ซึ่งทดลองใช้ห้องสมุดในการสอน ผลปรากฏว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียนโดยไม่ได้ใช้ห้องสมุด หรือใช้ห้องสมุดบ้างเป็นครั้งคราวอย่างเห็นได้ชัด

➢ สำหรับการทดลองครั้งนี้ ถ้าเหตุผลที่ทำให้กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมนั้นอาจเนื่องมาจาก

1. นักเรียนมีความพึงพอใจในการสอนวิธีนี้ สังเกตได้ว่านักเรียนมีความกระตือรือร้น และสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม อาจเป็นเพราะว่า

1.1 นักเรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศจากการเรียนตามปกติในชั้นมา เป็นการเรียนในห้องสมุดซึ่งมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป

1.2 นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยไม่มีครูคอยบังคับ แต่ครูจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้แนะนำ (Instructor) ซึ่งจะคอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหา

2. การที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าพบข้อเท็จจริงด้วยตนเอง และมีโอกาสได้ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลายแหล่งนั้น ทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวาง และมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

2. ความคงทนในการเรียนรู้

จากการทดลองครั้งนี้ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอน มีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนนั้นเป็นการเรียนที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงด้วยตนเอง และได้รับความรู้ในเรื่องเดียวกันจากหนังสือหลายเล่ม หรือจากแหล่งความรู้หลายแหล่ง ทำให้นักเรียนมีโอกาสคิด ไตร่ตรอง หาเหตุผล และทำความเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วจะเกิดความคงทนในการจำมากกว่าการที่ครูบรรยายหรือบอกให้ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พวา พันธุ์เมฆา (พวา พันธุ์เมฆา 2525 : 58 - 59) ที่ว่า "การสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนติดตัวนักเรียนได้ดี" และเช่นเดียวกับความเห็นของ คุณรัญจวน อินทรกำแหง (คุณรัญจวน อินทรกำแหง 2524 : 148) ที่ว่า "การสอนโดยใช้ห้องสมุดทำให้นักเรียนได้รับผลอย่างกว้างขวางและให้ประโยชน์ทางการศึกษาแก่นักเรียนได้ลึกและตื้นนาน และยังเป็นการสร้างนิสัยการรู้จักค้นคว้าด้วยตนเองให้เกิดขึ้นอีกด้วย" จากเหตุผลดังกล่าวย่อมทำให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติได้

จากผลการทดลองครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้ห้องสมุดนั้นเป็นการสอนวิธีหนึ่งที่เหมาะสมควรนำมาใช้สอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นวิชาเนื้อหา เพราะนอกจากจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความคงทนในการเรียนสูงแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังและสร้างนิสัยรู้จักค้นคว้าให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษาระดับสูงอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะผู้บริหารโรงเรียน

- 1.1 ควรสนับสนุนและส่งเสริมกิจการของห้องสมุดโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า โดยการสนับสนุนให้มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครูและนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ
- 1.2 ควรกระตุ้นให้ครูผู้สอนประจำวิชาต่าง ๆ ใช้ห้องสมุดในการสอนให้มากยิ่งขึ้น
- 1.3 สนับสนุนการทำงานของบรรณารักษ์ และหาทางเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบรรณารักษ์ โดยเปิดโอกาสให้ได้ศึกษาเพิ่มเติม ปฏิบัติงาน เข้าร่วมประชุมสัมมนา หรือเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุดอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะครูผู้สอน

- 2.1 ควรให้ความร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เข้าห้องสมุด และควรติดตามความเคลื่อนไหวของห้องสมุดอยู่เสมอ
- 2.2 ควรใช้วิธีการสอนโดยใช้ห้องสมุดให้มากยิ่งขึ้น เพราะการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่าการสอนตามปกติ ทั้งยังเป็น การฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้อีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะบรรณารักษ์

- 3.1 ควรศึกษาหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู โครงการสอน และแบบเรียนของทุก ๆ วิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนอย่างละเอียด โดยศึกษาดูว่ามีเนื้อหาตอนใดในวิชาเหล่านั้นที่ห้องสมุดสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมห้องสมุด เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าศึกษาค้นคว้าได้บ้างแล้วดำเนินการดังนี้

3.1.1 สัตหองสุมตวไ้ใหพร้อม ทั้งทางดานวสตุอุปกรณ กิจกรรมหองสุมตตลอดจน การบริการดานตาง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกใหแกนักเรียนในการศึกษาکنควา

3.1.2 แจงใหครูผูสอนที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อจะได้แนะนำให้นักเรียนไปใช้บริการหรือมอบหมายงานให้นักเรียนไปศึกษาکنควาจากหองสุมต

3.1.3 บรรณารักษ์คอยใหคำแนะนำ และอำนวยความสะดวกแกนักเรียนทั้งที่เข้ามาเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล

3.2 ให้ความร่วมมือกับครูผูสอนในการวางแผนการสอน และวางแผนทางการใช้วัสดุหองสุมตเพื่อการเรียนการสอนใหเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และความต้องการของครูผูสอน

3.3 บรรณารักษ์ควรมีบทบาทในการจัดโปรแกรมการเรียน หรือวางแผนโครงการสอนวิชาตาง ๆ ร่วมกับคณะครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.4 บรรณารักษ์ควรมีศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อเสนอแนะแกครูผูสอนและเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของหองสุมตใหสอดคล้องกับระบบการเรียนการสอน และสามารถนำหองสุมตมาใช้ประโยชน์ในการสอนได้มากที่สุด

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

4.1 ควรมีการศึกษาถึงผลของการเรียนโดยใช้หองสุมตในการสอนกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ในระดับเดียวกัน หรือตางระดับชั้น หรือทดลองสอนกับวิชาอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบว่าวิธีการนี้เหมาะสมกับนักเรียนระดับใด เนื้อหาวิชาใดมากที่สุด

4.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมตางตาง ๆ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หองสุมตในการสอน กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ เช่น ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจ ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เป็นต้น

4.3 ควรศึกษาดูว่ากิจกรรมหองสุมตประเภทใดบ้าง ที่นักเรียนพึงพอใจและเหมาะสมกับการสอนโดยใช้หองสุมต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2524, 278 หน้า
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน "ปัญหาการใช้ห้องสมุดและความต้องการในการ
รับบริการห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2522" ใน
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง
"การวิจัยการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา" 7 - 11 กันยายน 2524
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หน้า 9-4 - 9-12 สำนักนายกรัฐมนตรี
2524
- จรรยา ถูณมี การล่อนวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520,
236 หน้า
- จุฑามาศ สุวรรณโคตร "การใช้ห้องสมุดในการล่อน" สำนักศึกษา 13 : 43 - 46
พฤศจิกายน 2519
- เฉลิมศรี เจริญการ การใช้ประโยชน์ห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการทดลอง
หลักสูตร ทูตศักราช 2521 ปรักฎานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2525, 108 หน้า ชัดสำเนา
- ชวัล แพร่ตุล เทคนิคการวัดผล ไทยวัฒนาพานิช 2516, 434 หน้า
- อัยพร วิชชาวุธ ความจำมนุษย์ คณะศรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 156 หน้า
- ทรงคณैया กัลยาณมิตร และ มัลลิกา วิสุทธิกุล "การล่อนโดยการใช้อห้องสมุด" ใน
ห้องสมุดกับการล่อน หน้า 45 - 63 กระทรวงศึกษาธิการ 2508
- บรรจง นิวกะบุตร การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการล่อนในชั้นมัธยมศึกษา
วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508, 239 หน้า ชัดสำเนา
- ประภาวดี สิบสนธิ์ "ห้องสมุดโรงเรียนสมัยใหม่กับการพัฒนาการเรียนการล่อน" บรรณศาสตร์
3 : 16 - 25 กรกฎาคม 2523

ประยูร ศรี อยู่คู่กันนทรี วิธีสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามแนวทางใหม่ (เฉพาะสังคมศึกษา)

คณะครูคำสัตร วิทยาลัยครูจันทระ เกษม 2521, 246 หน้า

ประสาท อิศร์ปรดา จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาคำสัตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาสารคาม 2522, 149 หน้า

พจนา สันทรฉาย การใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาประกาศนียบัตร

วิทยาการชั้นสูง วิทยานรินทร์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 114 หน้า อดล้าเนา

พวา พันธุ์เมฆา ห้องสมุดโรงเรียน ทฤษฎี และปฏิบัติ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ 2525, 232 หน้า

พหิททา เมฆสมบุรณ การใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น วิทยานรินทร์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 150 หน้า อดล้าเนา

ยงยุทธ ศรีลู่ลือ "ห้องสมุดโรงเรียน ศูนย์ประสบการณ์และห้องปฏิบัติการแห่งการเรียนรู้"

ใน สัปดาห์ห้องสมุดวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช 1 - 7 สิงหาคม 2523 หน้า 26 - 38

วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช 2523

รยจวน อินทรกำแหง, คุณ และ นวลจันทร์ รัตมากร ห้องสมุดโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2524, 175 หน้า

รุ่งโรจน์มณี "ห้องสมุดกับการเรียนการสอน" ประชาบาล 12 : 27 - 29 กุมภาพันธ์

2523

ถ้วน ล้ายยคี และ อังคณา ล้ายยคี หลักการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาคำสัตร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 286 หน้า

วิไลตร สันศิริ "นอกรรม การสอน การวัดผล และอุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษา" ใน

เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ณ วิทยาลัยครู

ส่วนสู่นันทา 26 กรกฎาคม - 6 สิงหาคม 2519 หน้า 3 ม.ป.ท. 2519 (อดล้าเนา)

วิชากร, กรม "การประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น บุทธศักราช 2521

ในปีการศึกษา 2522" ใน บทกัถยอรายงานการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ

หน้า 59 - 61 กองวิจัยทางการศึกษา 2523

- วิภา สุประดิษฐ์ ๗ อยุธา การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนลำธิต วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516,
92 หน้า ๕ดส์ำเนำ
- ศึกษาริการ, กระทบว แนวการใช้ให้ลักรู้ตรมัธยมศึกษำตอนต้น พุทธศักราช 2521 กรมวิชำการ
2522, 1 เล่ม (หน้าไม่ตดต่อกัน)
- ลุ่มจิต พรหมเทพ การศึกษำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิด และควำมสำมำรถในกำรใช้
ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนปทุมคงคำ นครหลวงกรุง เทพธนบุรี ซึ่งอยู่ในโครงการ
ส่งเสริมกำรอ่านและสอนกำรใช้ห้องสมุด ปรึชญำนิพนธ์ กค.ม. วิทยำลัยวิชำการศึกษำ
ประลำนมิตร 2515, 77 หน้า ๕ดส์ำเนำ
- ลุ่มบูรณี ๕ิตพงษ์ เทคนิคกำรวัดและประเมินผลกำรเรียนกำรสอนสังคมศึกษำ มหำวิทยำลัย
ศักรินครินทร์วิโรฒ ประลำนมิตร 2523, 140 หน้า
- ลันต์ ธรรมบำรุง กำรสอนสังคมศึกษำ หน่วยศึกษำนิเทศก์ กรมกำรฝึกหัดครู 2523,
209 หน้า
- ลู่ยำ สันหน้แอม ลิตวิทยำทั่วไป ไทยวัดมำพำนิช 2522, 232 หน้า
- เล็ริมศักร ๕โยยศักร "ที่เรย์ก่ำ Learning Center นั้นคืออย่ำงไร" ข่ำวสำรสำนักหวัสมุด
มช. 4 : 2 - 11 พฤษภาคม - มิถุนำยน 2523
- เล่ำวณิต ลำภำนันต์ "กำรสอนโดยวิธีศึกษำค้นคว่ำ" สันทร เกษม 146 : 3 - 9
มกรำคม - กุมภาพันธ์ 2522
- อนันต์ ศักรโปลงำ ลิตตีเบ็องตัน ไทยวัดมำพำนิช 2521, 395 หน้า
- อมรม สันธิบำนล วิชำการศึกษำ 122 : สดวิทยำการศึกษำ โอเต็ยณลัตรี ม.ป.ป.,
188 หน้า
- Becker, Dale Eugene. "Social Studies Achievement of Pupils in Schools with Libraries and Schools without Libraries," Dissertation Abstracts. 31 : 2411A, November 1970.

- Derhart, Florence Elizabeth. "The Application of Special Library Services and Techniques to the College Library," Dissertation Abstracts. 25 : 2524A, October 1964.
- Fan, Chung-Teh. Item Analysis Table. New Jersey, Educational Testing Service, 1952. 32 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 3 rd. ed., New York, McGraw-Hill, 1971. 492 p.
- Hale, Irene W. "The Influence of Library Service upon the Academic Achievement of Twelfth Grade Students at Crestwood Senior High School, Chesapeake, Virginia," Educational Resources Information Center. 6 : 75, August 1971.
- Harper, William Rainey. The Trend in Higher Education. Chicago, University of Chicago Press, 1965. 134 p.
- Hastings, Dorothy M.H., and Daniel Tanner. "The Influence of Library Work in Improving English Language Skill at the High School Level," The Journal of Experimental Education. 31 : 404 - 405, Summer, 1963.
- Jay, Hilda Lease. "Increasing the Use of Secondary School Libraries as a Teaching Tool," Dissertation Abstracts. 31 : 2413A November 1970.
- Kenworthy, Leonard S. Guide to Social Studies Teaching in Secondary Schools. California, Wordworth, 1962. 393 p.
- Mullen, Benet Curtis. "A Survey of Problem, Practice and Conditions Affecting the Use of the Library in Instruction in North Central Association School in Missouri," Dissertation Abstracts. 28 : 400A, August 1967.
- Wheasler, Lois J. Shaw. "A Comparison of Method of Teaching Social Studies Conducted in Six Fifth-Grade and Twelve Eighth-Grade Classes in Albany Country School District No.1, Larmic, Wyoming," Dissertation Abstracts. 38 : 5416A, March 1978.

תורת המשפט

ภาคผนวก ก.

การวิเคราะห์ข้อมูล

แสดงค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากง่ายมาตรฐาน (Δ) ของ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ส 203 เรื่อง แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออก
เขียนได้

ข้อที่	P	r	Δ	ข้อที่	P	r	Δ
1	.80	.29	9.4	18	.79	.62	9.7
2	.76	.48	10.2	19	.61	.49	11.9
3	.54	.20	12.6	20	.54	.21	12.6
4	.53	.39	12.7	21	.50	.38	13.0
5	.52	.58	12.8	22	.48	.53	13.2
6	.21	.31	16.9	23	.47	.33	13.3
7	.76	.35	10.2	24	.45	.58	13.5
8	.61	.36	11.9	25	.41	.34	13.9
9	.54	.21	12.6	26	.39	.23	14.1
10	.54	.46	12.6	27	.36	.50	14.4
11	.54	.31	12.6	28	.38	.35	14.2
12	.54	.36	12.6	29	.36	.39	14.4
13	.50	.22	13.0	30	.35	.37	14.5
14	.42	.43	13.8	31	.35	.41	14.5
15	.40	.26	14.0	32	.35	.56	14.5
16	.29	.24	15.3	33	.34	.40	14.6
17	.27	.21	15.4	34	.33	.45	14.7

ข้อที่	P	r	Δ	ข้อที่	P	r	Δ
35	.34	.34	14.7	41	.34	.40	14.6
36	.32	.24	14.9	42	.67	.61	11.3
37	.31	.29	15.0	43	.22	.23	16.1
38	.30	.32	15.1	44	.22	.51	16.0
39	.27	.44	15.7	45	.34	.34	14.7
40	.24	.46	15.9				

ค่าความยากง่าย (P) .21 ถึง .80 ค่า P เฉลี่ย = .44

ค่าอำนาจจำแนก (r) .20 ถึง .62 ค่า r เฉลี่ย = .38

ค่าความยากง่ายมาตรฐาน (Δ) 9.7 ถึง 16.1 ค่า Δ เฉลี่ย = 13.6

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการทำสอบก่อนการเรียน หลังการเรียน และหลังจาก
สิ้นสุดการเรียนแล้วสองสัปดาห์ ของกลุ่มทดลอง

เลขที่	ก่อน การเรียน	หลัง การเรียน	หลังการเรียน สองสัปดาห์	เลขที่	ก่อน การเรียน	หลัง การเรียน	หลังการเรียน สองสัปดาห์
1	25	38	38	16	19	30	36
2	24	39	38	17	19	30	35
3	24	35	41	18	17	29	25
4	23	36	37	19	17	26	28
5	23	36	34	20	16	28	24
6	22	35	34	21	15	28	28
7	22	38	38	22	15	25	26
8	21	35	35	23	15	32	28
9	21	31	36	24	15	28	25
10	21	34	37	25	14	21	22
11	20	36	37	26	13	25	18
12	20	36	28	27	13	25	26
13	19	26	28	28	13	25	28
14	19	27	23	29	11	37	37
15	19	32	34	30	10	23	30

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการทำทดสอบก่อนการเรียน หลังการเรียน และหลังจาก
สิ้นสุดการเรียนแล้ว ส่องสัปดาห์ของกลุ่มควบคุม

เลขที่	ก่อน การเรียน	หลัง การเรียน	หลังการเรียน ส่องสัปดาห์	เลขที่	ก่อน การเรียน	หลัง การเรียน	หลังการเรียน ส่องสัปดาห์
1	22	25	22	16	16	24	19
2	22	34	26	17	15	32	24
3	30	32	33	18	15	27	30
4	20	29	29	19	15	19	20
5	19	15	11	20	14	36	35
6	19	23	28	21	14	24	21
7	19	23	21	22	14	27	18
8	19	23	25	23	14	21	19
9	19	30	26	24	13	21	16
10	18	31	35	25	12	28	28
11	18	29	24	26	12	10	16
12	18	17	25	27	12	20	15
13	18	28	32	28	12	29	26
14	17	27	28	29	11	22	26
15	16	34	28	30	10	32	25

ภาคผนวก ข .

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาสังคมศึกษา (ส 203) เรื่อง แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีคำถาม จำนวน 45 ข้อ ใช้เวลาทำ 40 นาที
2. ข้อสอบนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบทั้งสิ้น คำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียวจาก 5 ตัวเลือก คือ ก ข ค ง และ จ
3. ในการตอบ เมื่อเลือกคำตอบได้แล้วให้ตอบลงในกระดาษคำตอบโดยเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องสี่เหลี่ยมใต้ตัวอักษรกำกับคำตอบที่นักเรียนเลือกให้ตรงกับข้อคำถาม

ตัวอย่าง

(0) เกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คือ เกาะใด? ถ้านักเรียนเลือกคำตอบข้อ ข. ให้ทำดังนี้

- ก. เกาะยาว
- ข. เกาะสมุย
- ค. เกาะสีชัง
- ง. เกาะล้าน
- จ. เกาะภูเก็ต

ก	ข	ค	ง	จ
	X			

ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบให้สอดคล้องกับคำตอบที่นักเรียนเลือกแล้ว และเลือกคำตอบใหม่ เช่น นักเรียนต้องการตอบข้อ จ. ให้ทำดังนี้

ก	ข	ค	ง	จ
	X			X

4. ถ้านักเรียนพบว่าข้อใดยาก ให้ข้ามไปทำข้อถัดไปเสียก่อน แล้วก่อนย้อนมาทำข้อที่เว้นไว้
5. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบฉบับนี้เป็นอันขาด เพราะ

แบบทดสอบฉบับนี้ยังต้องใช้ทดสอบอีก

6. ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล ชั้น และเลขที่ ลงในกระดาษคำตอบก่อนลงมือทำ
ข้อสอบ

1. เพราะเหตุใดทศวรรษเอเซียจึงได้ชื่อ
อีกอย่างหนึ่งว่า โลกเก่า ?
 - ก. เป็นแหล่งที่มีอารยธรรมเก่าแก่
 - ข. ยังคงมีความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม
 - ค. เป็นทวีปที่ถูกค้นพบก่อนทวีปอื่น ๆ
 - ง. มีสภาพสังคมเป็นแบบเกษตรกรรม
 - จ. ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีความเชื่อ
เรื่องภูติผีปีศาจ
2. เพราะเหตุใดจึงมีการสันนิษฐานว่าแหล่ง
อารยธรรมแห่งแรกของเอเชียตะวันออก
เฉียงใต้ คือ บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ?
 - ก. มีพงศาวดารกล่าวถึงความเจริญใน
แถบนี้
 - ข. ขุดพบกลองมโหระทึกที่บริเวณ
เมืองดองซอน
 - ค. ขุดพบหลักศิลาจารึกที่กล่าวถึง
ความเจริญในแถบนี้
 - ง. เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้แม่น้ำสายสำคัญ
ในสมัยโบราณ
 - จ. ขุดพบหลักฐานทางโบราณคดีที่เก่าแก่
เป็นจำนวนมากในแถบนี้
3. อะไรที่แสดงให้เห็นว่าประเทศเวียดนาม
เคยเป็นแหล่งอารยธรรมมาก่อน ?
 - ก. การมีโกศหิน
 - ข. พบเครื่องมือหินขัด
 - ค. พบเครื่องปั้นดินเผา
 - ง. พบเครื่องประดับหยก
 - จ. พบกลองมโหระทึกทำด้วยสำริด
4. สิ่งใดที่สามารถลบล้างความเชื่อ
เอเชียตะวันออกได้เป็ยเขตลำหลัง
ปาเถื่อน ไม่มีวัฒนธรรมของตนเอง ?
 - ก. การช้แสงข้อเท็จจริง
 - ข. การเผยแพร่วัฒนธรรมไทย
 - ค. หลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบ
 - ง. การพบหลักฐานที่เป็นตัวหนังสือ
 - จ. มีนักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดี
ที่เก่ง
5. บ้านเชียงอยู่ในจังหวัดใด ?
 - ก. ขอนแก่น
 - ข. อุดรธานี
 - ค. หนองคาย
 - ง. กาฬสินธุ์
 - จ. อุบลราชธานี

6. จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ขุดพบ ท่านคิดว่า
เอเซียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพล
จากอินเดียและจีนนั้น มีการปกครองแบบใด ?
- แบบเผ่าชนมีหัวหน้าปกครอง
 - แบบอาณาจักรมีกษัตริย์ปกครอง
 - แบบกำลังจักรมีผู้นำทางคำสั่งปกครอง
 - แบบครอบครัวมีหัวหน้าครอบครัวปกครอง
 - แบบเผ่าชนมีหัวหน้าหลายคนผลัดเปลี่ยนกันปกครอง
7. ท่านคิดว่าประเทศไทยได้รับอารยธรรมจาก
ประเทศใดมากที่สุด ?
- จีน
 - พม่า
 - อินเดีย
 - กัมพูชา
 - อินโดนีเซีย
8. ยิวโตไมโซอารยธรรมอินเดีย ?
- การบูชาบรรพบุรุษ
 - การถือบวชตามคำสั่งนา
 - การนับถือเทพเจ้า
 - การแบ่งชนชั้นในสังคม
 - การประกอบพิธีกรรมทางคำสั่งนา
9. เพราะเหตุใดชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงไม่ยอมรับระบบวรรณะของ
อินเดียมาใช้ ?
- มีระบบชนชั้นอื่นที่ดีกว่าให้เลือก
 - เป็นวัฒนธรรมที่ไม่ได้นำมาเผยแพร่
 - ชนชั้นต่ำต่อต้านและไม่ยอมรับมาใช้
 - ขัดกับสัทธิความเชื่อของชาวพื้นเมือง
 - ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมของชาวพื้นเมือง
10. เพราะเหตุใดอาณาจักรต่าง ๆ ในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีความผูกพันทาง
วัฒนธรรม ?
- เพราะมีการคมนาคมสะดวก
 - เพราะยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน
 - เพราะอาณาจักรต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้
เป็นมิตรต่อกัน
 - เพราะอาณาจักรต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้
ปรับตัวทางการเมืองเข้าด้วยกัน
 - เพราะอาณาจักรต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้
ได้รับวัฒนธรรมจากแหล่งเดียวกัน

11. ชาวพื้นเมืองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ยอมรับอารยธรรมอินเดียและจีน โดย
ยึดถือหลักข้อใด ?
- นำเอาอารยธรรมมาลองปฏิบัติ
ถ้าดีก็ยอมรับไว้
 - รับเอาอารยธรรมทั้งหมดของอินเดีย
และจีนมาใช้
 - รับเฉพาะอารยธรรมที่มาจากลัทธิ
หรือธรรมเนียมของศาสนาเท่านั้น
 - นำเอาอารยธรรมของอินเดียและ
จีนมาเปรียบเทียบกันแล้ว เลือกสิ่งที่ดีไว้
 - นำเอาอารยธรรมมาปรับให้เข้ากับ
สภาพของชาวพื้นเมือง สิ่งไหนไม่เข้า
ลักษณะก็ละทิ้งไป
12. อารยธรรมแถบลุ่มแม่น้ำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ส่วนมากได้รับอิทธิพลจากประเทศใด
มากที่สุด ?
- จีน
 - อินเดีย
 - อาหรับ
 - เปอร์เซีย
 - บาบิโลเนีย
13. เพราะเหตุใดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
จึงมีแหล่งอารยธรรมหลายแหล่ง ?
- เป็นดินแดนกั้นชน
 - เป็นดินแดนคักด์ลัทธิ
 - เป็นดินแดนปลอดภัย
 - เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์
 - เป็นดินแดนที่มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์
14. วัฒนธรรมประเพณีใดที่ไม่ใช่ของศาสนา
พราหมณ์ ?
- ประเพณีโกลนลูก
 - ประเพณีอุปสมบท
 - พระราชพิธีราชาภิเษก
 - พระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา
 - พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
15. คู่ทรเป็นชนชั้นหนึ่งในอินเดีย แต่เพราะ
เหตุใดจึงมิได้รับบทบาทในการขยาย
อารยธรรม ?
- เป็นชนชั้นที่ไม่มีอารยธรรม
 - ถูกกีดกันจากชนชั้นผู้นำของประเทศ
 - ไม่มีความรู้ในการเผยแพร่
อารยธรรม
 - เป็นชนชั้นต่ำไปมีโอกาสเดินทาง
ไปไหน
 - มีกฎหมายห้ามไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับ
คนต่างชาติ

16. ในอดีตท่านคิดว่าอารยธรรมด้านใดมีอิทธิพลต่อชนเผ่าต่าง ๆ มากที่สุด ?
- อารยธรรมด้านศิลปะ
 - อารยธรรมด้านภาษา
 - อารยธรรมทางด้านค้าส่ง
 - อารยธรรมทางด้านวรรณคดี
 - อารยธรรมทางด้านศิลปกรรม
17. ท่านคิดว่าองค์ประกอบสำคัญในการสร้างอารยธรรม คือข้อใด ?
- มนุษย์
 - การศึกษา
 - การค้าขาย
 - สิ่งแวดล้อม
 - ความก้าวหน้าในค้าส่ง
18. เพราะเหตุใดชนชาติต่าง ๆ จึงมักตั้งอาณาจักรอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำ ?
- สะดวกแก่การคมนาคม
 - ง่ายต่อการป้องกันศัตรู
 - เป็นความเชื่อที่ปฏิบัติต่อกันมา
 - เหมาะแก่การเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน
 - เป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน
19. ประเทศใดที่ไม่ได้เป็นแหล่งอารยธรรมลุ่มแม่น้ำ ?
- พม่า
 - ไทย
 - อินเดีย
 - เวียดนาม
 - อินโดนีเซีย
20. ทำไมเวียดนามจึงเป็นชาติเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับอิทธิพลอารยธรรมของจีน เป็นส่วนใหญ่ ?
- พลเมืองส่วนใหญ่เป็นคนจีน
 - เคยเป็นประเทศราชของจีนมาก่อน
 - ได้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่อกัน
 - เพราะมีอาณาเขตติดกับประเทศจีน
 - มีการเจริญสัมพันธไมตรีกันระหว่างประเทศ
21. อาณาจักรใดที่พระเจ้าอโนรธาตั้งอยู่เป็นผู้นำรวมขึ้นเป็นอาณาจักร ?
- เจนละ
 - จามปา
 - พุกาม
 - นครหลวง
 - ศรีเกษตร

22. ข้อใดเป็นอาณาจักรของชนชาติพม่า ?
- อาณาจักรพุกาม
 - อาณาจักรเจนละ
 - อาณาจักรน่านเจ้า
 - อาณาจักรทวารวดี
 - อาณาจักรศรีเกษตร
23. ลุ่มน้ำโขงไม่ได้เป็นแหล่งเกิดอารยธรรม ?
- ลุ่มน้ำโขงกับยูเฟรติส
 - ลุ่มน้ำโขงกับลุ่มน้ำแดง
 - ลุ่มน้ำอวลงโหกับแยงซีเกียง
 - ลุ่มน้ำคงคากับลุ่มน้ำสินธุ
 - ลุ่มน้ำเจ้าพระยากับลุ่มน้ำสาละวิน
24. เพราะเหตุใดฟิลิปปินส์จึงมีอารยธรรมแตกต่างจากดินแดนส่วนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ?
- ได้รับอิทธิพลจากศาสนาอิสลาม
 - เป็นหมู่เกาะที่แยกออกจากแผ่นดินใหญ่
 - ฟิลิปปินส์ปิดประเทศไม่ยอมติดต่อกับโลกภายนอก
 - อารยธรรมของฟิลิปปินส์เจริญแล้วจึงไม่ยอมรับอารยธรรมจากชาติอื่น
 - อารยธรรมจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของชนพื้นเมือง
25. อาณาจักรนครหลวงปัจจุบัน คือประเทศใด ?
- พม่า
 - ลาว
 - กัมพูชา
 - มาเลเซีย
 - เวียดนาม
26. พวกแรกที่ประสบความสำเร็จในการสร้างอาณาจักรเหนือลุ่มน้ำอิรวดีตอนบน คือพวกใด ?
- พยู
 - พม่า
 - มอญ
 - บะไฮ
 - ไทยใหญ่
27. เพราะเหตุใดอาณาจักรพุนันจึงเป็นอาณาจักรที่ได้รับอารยธรรมของอินเดียอย่างเต็มที่ ?
- ชาวพุนันต่อต้านอารยธรรมจีน
 - ไม่เคยติดต่อกับจีนมาก่อนเลย
 - ตกเป็นเมืองขึ้นของอินเดียมาก่อน
 - คนเชื้อสายอินเดียเป็นผู้ก่อตั้งอาณาจักร
 - มีอาณาเขตใกล้เคียงกับอินเดียมากกว่าจีน

28. พวกโลมมีความสัมพันธ์กับอาณาจักรใดมากที่สุด ?
- อาณาจักรลานนา
 - อาณาจักรล้านช้าง
 - อาณาจักรนครหลวง
 - อาณาจักรศรีเกษตร
 - อาณาจักรนามเวียด
29. เมืองศูนย์กลางของอาณาจักรจามปา คือเมืองใด ?
- เมืองเว้
 - เมืองนครวัด
 - เมืองนครธม
 - เมืองพระตะบอง
 - เมืองหลวงพระบาง
30. ความรุ่งเรืองของอาณาจักรพม่าในระยะแรกนั้น ตรงกับรัชสมัยของใคร ?
- พระเจ้าธีบอ
 - พระเจ้ามังฆุนโย
 - พระเจ้าอลองพญา
 - เจ้าฝรั่งมังฆ้อง
 - เจ้าอนุธรรมหาราช
31. แบบอย่างการปกครองสมัยโบราณของพม่ารับมาจากอาณาจักรใด ?
- อาณาจักรพยู
 - อาณาจักรเขมรโดยตรง
 - จีนผ่านทางชวภักไทยใหญ่
 - จีนโดยผ่านทางอาณาจักรมอญ
 - อินเดียโดยผ่านทางอาณาจักรมอญ
32. อาณาจักรใดไม่ได้อยู่ในแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยา ?
- อยุธยา
 - ลานนา
 - ศรีวิชัย
 - ทวารวดี
 - หริภุชชัย
33. ช้อโตมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ?
- อาณาจักรพุนัน - เขมร
 - อาณาจักรพุกาม - มอญ
 - อาณาจักรเจนละ - พม่า
 - อาณาจักรจามปา - ไทย
 - อาณาจักรศรีเกษตร - พยู

34. ทำไมอาณาจักรศรีเกษตรจึงเสื่อมอำนาจลง ?
- ถูกอาณาจักรภายนอกรุกราน
 - ถูกก่อกวนจากชนพื้นเมืองเดิม
 - เกิดการขัดแย้งภายในอาณาจักร
 - ขาดผู้ปกครองที่มีความสามารถ
 - เกิดข้าวยากหมากแพงขึ้นในอาณาจักร
35. เพราะเหตุใดชนเผ่าต่าง ๆ ของฟิลิปปินส์ จึงสามารถรวมตัวเป็นอาณาจักรได้ ?
- มีอารยธรรมเก่าแก่ของป่าดง
 - การขยายตัวของคำสั่งนำอิสลาม
 - เพราะฟิลิปปินส์ยอมรับเอาอารยธรรมของจีนและอินเดียมาใช้
 - มีชนผิวเหลืองเข้าไปอาศัยอยู่และจัดระบบการปกครองขึ้นใหม่
 - มีหัวหน้าเผ่าที่มีความสามารถจึงสามารถรวบรวมเผ่าต่าง ๆ ไว้ได้
36. ราชธานีของอาณาจักรทวารวดีอยู่ที่ไหน ?
- ลกลนคร
 - นครปฐม
 - เชียงใหม่
 - เวียงจันทน์
 - นครสวรรค์
37. เพราะเหตุใดอาณาจักรพุทธางกูรจึงประสบความล้มเหลวในการจัดระบบการปกครอง ?
- มีกษัตริย์ที่มีความสามารถปกครอง
 - ประเทศจีนและอินเดียให้การสนับสนุน
 - ผู้กบฏประชวรชนไว้กับคำสั่งนำและวัฒนธรรม
 - มีการเผยแพร่คำสั่งนำพุทธเข้าไปในอาณาจักร
 - มีผู้นำจากประเทศอินเดียเข้ามาทำการปกครอง
38. เจนละบกและเจนละน้ำอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำใด ?
- ลุ่มแม่น้ำโขง
 - ลุ่มแม่น้ำสินธุ
 - ลุ่มแม่น้ำแดง
 - ลุ่มแม่น้ำอิรวดี
 - ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

39. เพราะเหตุใดอาณาจักรศรีวิชัยจึงเป็น
ศูนย์กลางค้าสินค้า วัฒนธรรม และ
วิชาการ ?

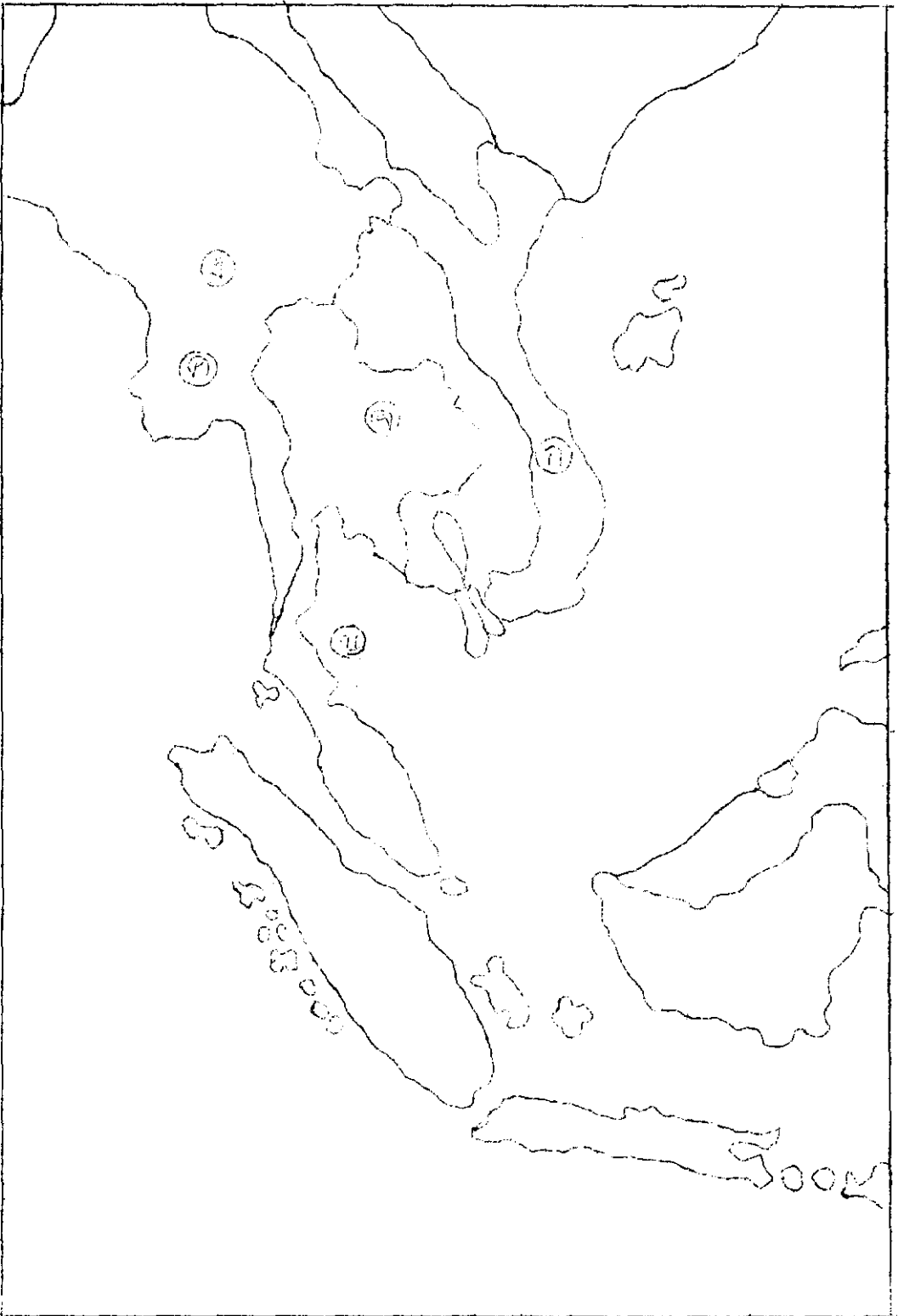
- ก. เป็นศูนย์กลางการค้า
- ข. เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลก
- ค. ยอมรับอารยธรรมต่าง ๆ ง่ายกว่า
ชาติอื่น
- ง. เป็นแหล่งรวมความรู้และอารยธรรม
ต่าง ๆ ของโลก
- จ. เป็นแหล่งที่มีชนชาติต่าง ๆ อพยพ
เข้าไปอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

40. เพราะเหตุใดอาณาจักรศรีวิชัย
จึงเสื่อมอำนาจลง ?

- ก. มีระบบการปกครองที่ไม่มั่นคง
- ข. ไม่มีอารยธรรมเป็นของตนเอง
- ค. ถูกรุกรานจากอาณาจักรภายนอก
- ง. ประชานิยมในอาณาจักรแตกแยกกัน
เป็นเผ่า
- จ. ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับ
อารยธรรมต่างชาติที่รับมาได้

41. ท่านคิดว่าการที่ประเทศไทยเรายอมรับ
เอาอารยธรรมของต่างชาติเข้ามาเป็น
การดีหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ดี เพราะได้เพิ่มอารยธรรมที่
เหมาะสมมาใช้
- ข. ไม่ดี เพราะทำให้ไทยไม่มีเอกลักษณ์
เป็นของตนเอง
- ค. ดี เพราะไทยไม่มีอารยธรรมเป็น
ของตนเองมาก่อนเลย
- ง. ไม่ดี เพราะทำให้ดูเหมือนไทย
เป็นประเทศราชของชาติอื่น
- จ. ไม่ดี เพราะอารยธรรมเหล่านั้น
ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่
ของคนไทย

คำชี้แจง จากแผนที่จงตอบคำถามข้อ 42 - 45 โดยนำตัวอักษรในแผนที่มาใส่ในช่องว่าง
หน้าข้อให้ถูกต้อง (ให้ตอบลงในกระดาษคำตอบ)

42. _____ อาณาจักรศรีวิชัย

43. _____ เมืองศรีเกษตร

44. _____ อาณาจักรมอญ

45. _____ อาณาจักรจามปา

ภาคผนวก ค.

1. แผนการสอน
2. บันทึกการสอน

แผนการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน

วิชา สังคมศึกษา
 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2
 เรื่อง แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 จำนวน 5 คาบ

คู่มือในการใช้แผนการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน

แผนการสอนนี้ประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้แผนการสอน คู่มือบรรณารักษ์ และคู่มือครู

1. คำชี้แจงในการใช้แผนการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน

1.1 การเตรียมตัวของครู

1.1.1 ติดต่อบรรณารักษ์เพื่อจะได้ทราบว่า มีวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมอะไรบ้างที่จะใช้ในการสอน เรื่อง "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้"

1.1.2 ร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ และจัดกิจกรรม

1.1.3 ศึกษาขั้นตอนในแผนการสอนโดยละเอียด และขีดคู่มือครูเป็นหลัก

ในการดำเนินการสอน

1.2 การเตรียมตัวของบรรณารักษ์

1.2.1 ศึกษาคู่มือครู และโครงการสอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียน และศึกษาเนื้อหาในบทเรียน เรื่องแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยละเอียด

1.2.2 คัดเตรียม วัสดุอุปกรณ์ และจัดกิจกรรมเพื่อการค้นคว้าของนักเรียน

ให้สอดคล้องกับโครงการสอนและบทเรียน

1.3 บทบาทของครู

1.3.1 ชี้แจงวิธีการเรียนการสอนโดยวิธีห้องสมุดให้นักเรียนเข้าใจ

1.3.2 บอกหัวข้อที่จะเรียนในคาบนั้น ๆ ให้นักเรียนได้ทราบ พร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาอย่างย่อ ๆ

1.3.3 มอบหมายงานให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า หรือร่วมกิจกรรมในห้องสมุด
จัดขึ้น

1.3.4 สังเกตการเรียน การค้นคว้า หรือการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

1.3.5 คอยให้ความช่วยเหลือในขณะที่นักเรียนค้นคว้า

1.4 บทบาทของบรรณารักษ์

1.4.1 จัดวัสดุอุปกรณ์พร้อมที่จะให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เช่น หนังสือนิตยสาร และเอกสารต่าง ๆ เป็นหนังสือสำรอง จัดทำบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง เป็นต้น

1.4.2 จัดกิจกรรมห้องสมุด ดังนี้ คือ

- จัดนิทรรศการ
- ฉายสไลด์
- จัดรายการทนายปัญหา
- จัดรายการอภิปราย

1.4.3 บรรณารักษ์คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในขณะค้นคว้า
ในห้องสมุด

2. คู่มือครู

เป็นคู่มือสำหรับครูใช้ดำเนินการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน เรื่อง แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เวลาเรียน 5 คาบ

ความคิดรวบยอดและหลักการ

1. แหล่งอารยธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคก่อนได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน ได้แก่ บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย และบริเวณภาคเหนือของเวียดนาม

2. แหล่งอารยธรรมที่สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อได้รับอิทธิพลจากจีนและอินเดีย มักอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำ เพราะเป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพลของอินเดียและจีนได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะอารยธรรมในยุคก่อนได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน ได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าบุคคลประเภทใดบ้างที่มีบทบาทในการขยายอิทธิพลอินเดียและจีนสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าชนชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับอารยธรรมของอินเดียและจีนในด้านใดบ้าง
5. นักเรียนสามารถบอกถึงสาเหตุที่ทำให้อินเดียและจีนขยายอารยธรรมสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
6. นักเรียนสามารถบอกแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน
7. นักเรียนสามารถกำหนดแหล่งอารยธรรมสำคัญ ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งก่อนและหลังได้รับอารยธรรมอินเดียและจีนลงในแผนที่ได้ถูกต้อง

เนื้อเรื่อง

แหล่งอารยธรรมในยุคก่อนได้รับอิทธิพลจากอินเดียและจีน ได้แก่ บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำโขง คือ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยทั้งหมด และบริเวณภาคเหนือของเวียดนามในปัจจุบัน ต่อมาดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับอารยธรรมจากอินเดียและจีน ในด้านต่าง ๆ เช่น สัทธรรมนิยามการปกครอง คำสอน ภาษา วรรณคดี กฎหมาย และการศาล ตลอดจน ศิลปะและวัฒนธรรม ผู้ที่มีอิทธิพลในการขยายอิทธิพลเหล่านี้ ได้แก่ นักบวชพวัก และนักบวชในลัทธิต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากความใกล้ชิด ในฐานะเพื่อนบ้าน อิทธิพลทางการเมือง และจากการค้าขาย

แหล่งอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อได้รับอิทธิพลอินเดีย และจีน แบ่งออกเป็น 2 แหล่งใหญ่ ๆ คือ

1. แหล่งอารยธรรมบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสายสำคัญ ๆ ได้แก่ แม่น้ำอิรวดี แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำโขง และแม่น้ำแดง
2. แหล่งอารยธรรมบริเวณริมฝั่งทะเลและหมู่เกาะ ได้แก่ บริเวณริมฝั่งทะเลตอนใต้สุดของแหลมมลายู หมู่เกาะอินโดนีเซีย และหมู่เกาะฟิลิปปินส์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับบทเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว เพื่อสรุปให้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียนต่อไป
2. ครูอธิบายวิธีการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดให้นักเรียนเข้าใจ
3. แนะนำการใช้ห้องสมุดพอสังเขป เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักวิธีใช้ห้องสมุด
4. ครูบอกหัวข้อที่จะเรียน พร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาอย่างย่อ ๆ เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนพอสมควร
5. ครูกำหนดหัวข้อที่นักเรียนจะต้องค้นคว้าอย่างละเอียดจากห้องสมุด
6. นักเรียนศึกษาค้นคว้าเรื่องที่ครูกำหนดให้จากวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่บรรณารักษ์จัดไว้ไว้ในห้องสมุด
7. นักเรียนสรุปเรื่องที่ได้อ่านค้นคว้าให้เพื่อน ๆ ฟัง
8. ครูช่วยสรุปอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาตรงกัน

สื่อการเรียน

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ส 203) เพื่อนบ้านของเรา เรื่อง แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. หนังสืออ่านประกอบ และเอกสารประกอบการค้นคว้าที่บรรณารักษ์จัดไว้ในห้องสมุด

3. ป้ายนิทรรศการ เรื่อง "การขยายอิทธิพลอินเดียและจีนสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้" และเรื่อง "แหล่งอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับอิทธิพลจากอินเดียและจีน"

4. สไลด์ พร้อมเทปบรรยาย เรื่อง ศิลปบ้านเชียง

5. ฉลากปัญหา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และความสนใจในบทเรียน
2. สังเกตจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง
3. จากการรายงาน
4. จากการร่วมสนทนา และตอบคำถาม
5. จากการตรวจผลงาน

3. คู่มือบรรณารักษ์

3.1 เตรียมหนังสือ จารุสาร และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่อง แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อการค้นคว้าของนักเรียนดังนี้

กาญจนา คำสุวรรณ "ลักษณะวัฒนธรรมในเอเชียอาคเนย์ตะวันออกหรือขาดตอน" จุลสาร

สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 1 : 11 - 38 พฤษภาคม - สิงหาคม 2520

สรวิทย์ ศักดิ์พันธ์ ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ สภาสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

2511, 236 หน้า

เจสสิม คำมวบ ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาสารคาม 2520, 349 หน้า

นรา อารยะ "ยุคโลหะในดินแดนประเทศไทย" ชัยพฤกษ์ 21 : 41 - 46 เมษายน

2520

พจน์ เกื้อกุล "บ้านเชียงในสมัยก่อนประวัติศาสตร์" เมืองโบราณ 1 : 78 - 91

เมษายน - มิถุนายน 2518

พรพรรณ คางวัฒนา ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ม.ป.ป., 122 หน้า

เพ็ญศรี กาญจนนิยม ประวัติศาสตร์ทั่วไปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2523, 284 หน้า

ไพโรจน์ โพธิ์ไทร ภูมิหลังของพม่า โอเดียนสโตร์ 2521, 338 หน้า

_____ ภูมิหลังของเอเชียอาคเนย์ บรรณกิจเทรดดิ้ง 2515, 467 หน้า

สงบ ส่องเมือง ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

2523, 206 หน้า

สนั่น เมืองวงษ์ ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคก่อนประวัติศาสตร์-ปัจจุบัน มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ม.ป.ป., 229 หน้า

_____ ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2520,

244 หน้า

สมศักดิ์ ศรีสิงห์ ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2520,

354 หน้า

ผู้พัฒนา อรสา ยำห์ ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา

ม.ป.ป., 302 หน้า

สุภัทรดิศ ตีคุกุล, ม.จ. ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ถึง พ.ศ. 2500 คณะกรรมการชำระ

ประวัติศาสตร์ไทย สำนักนายกรัฐมนตรี 2522, 257 หน้า

อัสสระ สุวรรณภูมิ "บ้านเชียงอารยธรรมยุคสำริด" ข่าวกรุง 25 : 114 - 119

กรกฎาคม 2519

3.2 จัดกิจกรรมห้องสมุด

3.2.1 ค่ายสไลด์ พร้อมกำบรรยาย เรื่อง ศิลปะบ้านเชียง สไลด์มี 37 ภาพ ใช้เวลา 30 นาที

3.2.2 สักอิทธิรต์การ 2 เรื่อง ได้แก่

- "การขยายอิทธิพลของอินเดียและจีนสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้" โดยแสดงแผนที่ อินเดีย จีน และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้นักเรียนได้ทราบว่า มีอารยธรรมด้านใดบ้างที่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับจากจีนและอินเดีย และอารยธรรมเหล่านั้นใครบ้างเป็นผู้นำเข้ามา

- "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับอิทธิพลจากอินเดียและจีน" โดยแสดงแผนที่อาณาจักรโบราณของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมทั้งแสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาณาจักรต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับอิทธิพลจากอินเดียและจีน

3.2.3 สัทรายการทายปัญหา ครูเตรียมปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนไว้ให้นักเรียนปัญหาละ 2 คน เมื่อถึงชั่วโมงเรียนให้นักเรียนจับสลากปัญหา และค้นหาคำตอบจากหนังสือในห้องสมุด นักเรียนจะต้องเขียนคำตอบพร้อมทั้งระบุหนังสืออ้างอิง เมื่อหมดเวลาที่กำหนดให้ นักเรียนส่งตัวแทนมาอ่านทั้งคำถามและคำตอบที่ค้นได้ให้เพื่อนฟัง

3.2.4 สัทรายการอภิปราย โดยครูเป็นผู้นำการอภิปราย นักเรียนร่วมอภิปรายในหัวข้อที่ครูกำหนดให้

บันทึกการสอบ (วิชาวิธีใช้ห้องสมุดในการสอบ)

วิชา	ส 203 (เพื่อนบ้านของเรา)	เรื่อง	แหล่งอารยธรรมในยุคก่อนได้รับอิทธิพล
ชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 2		อินเดียและจีน
วันที่	14 มิถุนายน 2525	คาบที่	1 เวลา 14.55 - 15.45 น. (50 นาที)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

1. จากการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดี ทำให้สันนิษฐานได้ว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความเจริญมาก่อนแหล่งใด ๆ ในโลก
2. แหล่งความเจริญแห่งแรกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน คือ บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยและบริเวณทางเหนือของเวียดนาม
3. อารยธรรมยุคไ้เป็นยุคหินใหม่ซึ่งมนุษย์เริ่มใช้เครื่องมือทำด้วยสำริด

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพลอินเดียและจีนได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุอารยธรรมในยุคก่อนได้รับอิทธิพลอินเดียและจีนได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าเพราะเหตุใดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลก
4. นักเรียนสามารถกำหนดตำแหน่งแหล่งอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพลจากอินเดียและจีนลงในแผนที่ได้ถูกต้องอย่างน้อย 2 แห่ง

เนื้อหา

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเจริญมาก่อนดินแดนใด ๆ ในโลก ซึ่งปรากฏหลักฐานจากการขุดค้นพบซากปรักหักพังของถาวรวัตถุ โครงกระดูก อาวุธ และสิ่งของเครื่องใช้ แหล่งอารยธรรมแห่งแรก ได้แก่ บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำโขง คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เช่น ต.บ้านเชียง อ.หนองหาร จ.อุดรธานี ต.โนนนกทา อ.อุบลราชธานี จ.ขอนแก่น และบริเวณทางภาคเหนือของเวียดนาม คือ เมืองดองซอน

กิจกรรมครู

1. สันทนาการและซักถามเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมที่สำคัญ ๆ ในทวีปเอเชียที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว เพื่อโยงสู่เรื่องแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการซักถามนักเรียนถึงแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของทวีปเอเชียว่ามีที่ใดบ้าง
2. แสดงแผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้นักเรียนดูพร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงแหล่งอารยธรรมสำคัญ ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน
3. อธิบายวิธีสอนโดยการชี้ห้องสมุดให้นักเรียนเข้าใจว่าเป็นวิธีที่นักเรียนจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง โดยครูเป็นผู้กำหนดงานให้นักเรียนแล้วให้นักเรียนค้นคว้าหารายละเอียดจากวีดิโอ อุปกรณ์ และกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดไว้ให้
4. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดไว้ คือ การดูสไลด์ เรื่องศิลปบ้านเชียง เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพลจากอินเดียและจีน ลักษณะวัสดุที่ขุดพบ และลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ของบ้านเชียงสมัยโบราณ
5. หลังจากดูสไลด์แล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดูสไลด์ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 ศิลปบ้านเชียงค้นพบบริเวณใด
 - 5.2 บ้านเชียงมีความสำคัญอย่างไร
 - 5.3 วัตถุซึ่งขุดพบที่บ้านเชียงมีลักษณะอย่างไร และเป็นศิลปะยุคใด
 - 5.4 จากหลักฐานที่ค้นพบพอจะสันนิษฐานได้ว่า ชีวิตความเป็นอยู่ของคนบ้านเชียงสมัยโบราณเป็นอย่างไร

6. ครูอธิบายถึงแหล่งอารยธรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ แหล่งอื่น ๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย และบริเวณเมืองทองซอนในประเทศเวียดนาม

7. แลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับเรื่องแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพลอินเดียและจีนที่บรรณาธิการจัดทำให้นักเรียนเพื่อศึกษาเพิ่มเติม

กิจกรรมบรรณาธิการ

1. จัดเตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม คือ

1.1 จัดสถานที่สำหรับนักเรียน 30 คน

1.2 จัดเตรียมสไลด์ เทปประกอบสไลด์ เครื่องฉาย และเจ้าหน้าที่ไว้ให้พร้อม

1.3 เตรียมบรรณานุกรมเกี่ยวกับเรื่องแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน

1.4 จัดหนังสือ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ เป็นหนังสือสำรอง ดังนี้ คือ

กาญจนา คำสุวรรณ "ลักษณะวัฒนธรรมในเอเชียอาคเนย์ก่อนหรือขาดตอน" จุลสาร

สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 1(1) : 11 - 38 พฤษภาคม - สิงหาคม 2520

เฉลิม คำผาย "กำเนิดอารยธรรมในเอเชียอาคเนย์ สมัยก่อนประวัติศาสตร์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน้า 9 - 17 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520

นรา อารยะ "ยุคโลหะในดินแดนประเทศไทย" ชัยพฤกษ์ 21(19) : 41 - 46 เมษายน 2520

พจน์ เกื้อกุล "บ้านเชียงในสมัยก่อนประวัติศาสตร์" เมืองโบราณ 1(3) : 78 - 91 เมษายน - มิถุนายน 2518

สงบ ส่องเมือง "เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนการติดต่อกับยุโรป" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน้า 1 - 7 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2523

สำเนา เมืองวงษ์ "ยุคก่อนประวัติศาสตร์ทางเอเชียอาคเนย์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ยุคก่อนประวัติศาสตร์ - ปัจจุบัน หน้า 1 - 17 มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ม.ป.ป.

สมคิด ศรีสิงห์ "เอเชียอาคเนย์ ลมโยก่อนประวัติศาสตร์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์

หน้า 7 - 25 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พังงูโลก 2520

ผู้พิทักษ์ วรลายันท์ "มนุษย์และวัฒนธรรมดั้งเดิมของเอเชียอาคเนย์" ใน ประวัติศาสตร์

เอเชียอาคเนย์ หน้า 9 - 17 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ม.ป.ป.

ผู้พิทักษ์ ดิศกุล, ม.จ. "สัณฐานทางภูมิศาสตร์และประชากรในภาคเอเชียอาคเนย์ สมัยก่อน

ประวัติศาสตร์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ถึง พ.ศ. 2500 หน้า 1 - 4

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2522 2522

อิสสระ สุวรรณภูมิ "บ้านเชียง อู่อารยธรรมยุคสำริด" ข่าวกรุง 25(10) : 114 -

119 กรกฎาคม 2519

2. ให้ความช่วยเหลือและความสะดวกแก่นักเรียนในขณะที่ร่วมกิจกรรม

3. แนะนำให้นักเรียนรู้จักไปหนังสือสารองที่บรรณารักษ์จัดไว้ให้

กิจกรรมนักเรียน

1. ร่วมสนทนาและตอบคำถาม

2. จัดบันทึกเนื้อหาที่สำคัญ

3. เข้าห้องสมุดเพื่อขยงสไลด์ เรื่อง ศิลปะบ้านเชียง ด้วยความตั้งใจ

4. จัดบันทึกเรื่องที่ได้จากการขยงสไลด์

5. นักเรียนร่วมกับครูสรุปเนื้อหาจากสไลด์โดยตอบคำถามที่ครูซักถาม แล้วจัดบันทึก

เนื้อหาที่สรุปได้ซักครั้งหนึ่ง

สื่อการเรียน

1. แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. สไลด์ เรื่องศิลปบ้านเชียง เทปประกอบสไลด์ และเครื่องฉาย
3. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)
4. บรรณานุกรมเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนได้รับอิทธิพล

อินเต็ยและสิน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการเรียนและการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. การสนทนาและการตอบคำถาม

หมายเหตุ

ครูและบรรณารักษ์จะต้องร่วมกันในการคัดสรรยืมการเรียนการสอนล่วงหน้าเป็นเวลาอย่างน้อย 1 สัปดาห์

วิชา	ล 203 (เพื่อนบ้านของเรา)	เรื่อง	การขยายอิทธิพลอินเดียและจีนสู่เอเชีย
ชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 2		ตะวันออก เอเชียใต้
วันที่	15 มิถุนายน 2525	คาบที่ 2	เวลา 14.55 - 15.45 น. (50 นาที)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

1. ประเทศในเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ เป็นแหล่งที่รับอารยธรรมของจีนและอินเดีย
2. อารยธรรมอินเดียขยายสู่เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ ได้มากกว่าจีน เพราะอารยธรรมอินเดียเหมาะสมกับชาวพื้นเมืองมากกว่าจีน
3. ผู้ที่มีอิทธิพลในการขยายอารยธรรมอินเดียและจีนสู่เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ คือ ผู้ที่มีโอกาสเดินทางไปยังดินแดนต่าง ๆ ในแถบนี้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าบุคคลประเภทใดบ้างที่มีบทบาทในการขยายอิทธิพลอินเดียและจีนสู่เอเชียตะวันออก เอเชียใต้
2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าชนชาติในเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ได้รับอารยธรรมของอินเดียและจีนด้านใดบ้าง
3. นักเรียนสามารถบอกถึงสาเหตุที่ทำให้อารยธรรมอินเดียและจีนขยายสู่เอเชียตะวันออก เอเชียใต้
4. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าเพราะเหตุใดประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ จึงได้รับอิทธิพลจากอินเดียมากกว่าจีน

เนื้อเรื่อง

อารยธรรมอินเดียที่เผยแพร่สู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ สัทธรรมนิพนธ์ ปกครอง สัทธาคำสอน เช่น คำสอนฮินดู และคำสอนพุทธ ภาษา วรรณคดี ศิลปะและวัฒนธรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ได้ถูกนำมาเผยแพร่โดยนักบวชที่หลบหนีภัยสงคราม พ่อค้าที่ติดต่อค้าขายตามเมืองท่าต่าง ๆ และโดยนักบวชในลัทธิต่าง ๆ ที่ต้องการเผยแพร่คำสอนของตน

สำหรับอารยธรรมของจีนนั้นถ่ายทอดสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนบ้าน จากอิทธิพลทางการเมือง และจากการร่วมมือของพ่อค้า อารยธรรมต่าง ๆ ที่ชาวพื้นเมืองรับมานั้นได้พิจารณาเลือกเฟ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของชนพื้นเมือง

กิจกรรมครู

1. สันทนาการเกี่ยวกับอารยธรรมอินเดียและจีนที่ได้เรียนไปแล้วว่ามีอารยธรรมที่สำคัญอะไรบ้าง
2. ให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับ ผู้ที่มีบทบาทในการนำอารยธรรมมาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอารยธรรมด้านต่าง ๆ ที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับจากอินเดียและจีน จากนิทรรศการที่บรรณารักษ์จัดไว้ในห้องสมุด
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากนิทรรศการ
4. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เพื่อให้นักเรียนว่าเกี่ยวกับอารยธรรมด้านต่าง ๆ ที่สนใจเป็นพิเศษ ๆ ได้รับจากอินเดียและจีน ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 4.1 คำสอน
 - 4.2 การปกครอง
 - 4.3 ภาษาและวรรณคดี
 - 4.4 ศิลปะและสถาปัตยกรรม
 - 4.5 กฎหมายและการค้า
 - 4.6 วัฒนธรรมนิยมในราชสำนัก

5. ให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือนักเรียนในการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปรายงานเรื่องที่ได้อ่านควาอย่างสั้น ๆ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของอารยธรรมด้านต่าง ๆ ที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับจากจีนและอินเดีย

กิจกรรมบรรณาการักษ์

1. สัตนิทรรศการเรื่อง "การขยายอิทธิพลของอินเดียและจีนสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้" โดยแสดงถึงการขยายอิทธิพลของอินเดียและจีนสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้แก่ การปกครอง คำสอน ภาษาและวรรณคดี ศิลปะและสถาปัตยกรรม กฎหมายและการศาล ขนบธรรมเนียม ในราชสำนัก

2. ดูแลให้คำแนะนำแก่นักเรียนในขณะที่ศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด

3. สัตเตรียมวัสดุเพื่อการค้นคว้าดังนี้

เจสิม คำผาย "กำเนิดอารยธรรมในเอเชียอาคเนย์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์

หน้า 17 - 23 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520

เพ็ญศรี กายจโนรมย์ "อาณาจักรระยะแรก" ใน ประวัติศาสตร์ทั่วไปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หน้า 18 - 25 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523

ศึกษาริการ, กระทรวง แบบเรียนสังคมศึกษา ประเทศของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม. 1)

เล่ม 1 2521, 155 หน้า

"แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" หน้า 33 - 40 หนังสือเรียน

วิชาสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ส. 203 ส. 204 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม. 2) 2523

สมศักดิ์ ศรีสิงห์ "ยุคประวัติศาสตร์ของเอเชียอาคเนย์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์

หน้า 30 - 37 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2520

สำเนียง เมืองวงษ์ "การแพร่ขยายของอารยธรรมอินเดียและจีน" ใน ประวัติศาสตร์เอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ยุคก่อนประวัติศาสตร์ - ปัจจุบัน หน้า 18 - 26 มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ม.ป.ป.

สุพิศศิริ วรรณพันธ์ "ขอบเขตของเอเชียอาคเนย์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์

หน้า 17 - 25 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลิตศึกษา ม.ป.ป.

สุภัทรดีค ดิศักดิ์, ม.จ. "การเผยแพร่อารยธรรมอินเดีย" ใน ประวัติศาสตร์เอเชีย

อาคเนย์ ถึง พ.ศ. 2000 หน้า 5 - 10 คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย

สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2522 2522

กิจกรรมนักเรียน

1. ร่วมสนทนาและตอบคำถาม
2. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอารยธรรมอินเดีย และสินที่ขยายสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และผู้ที่มีบทบาทในการขยายอารยธรรมเหล่านั้นจากนิทรรศการที่บรรณารักษ์จัดเอาไว้ในห้องสมุด
3. นักเรียนเข้ากลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 6 คน พร้อมทั้งเลือกประธานของกลุ่ม
4. นักเรียนแยกย้ายกันไปค้นคว้าเกี่ยวกับอารยธรรมของจีนและอินเดียที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับไว้ใช้ตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้
5. นักเรียนรายงานสิ่งที่ได้จากการค้นคว้าสั้น ๆ
6. นักเรียนกับครูร่วมกันสรุปเนื้อหาทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งจัดบันทึกเนื้อหาสำคัญ

สื่อการเรียน

1. นิทรรศการ
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม. 2)

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการเรียน
2. จากการรายงาน
3. จากการสนทนาและซักถาม

วิชา ส 203 (เพื่อนบ้านของเรา) เรื่อง แหล่งอารยธรรมในเขตลุ่มแม่น้ำอิรวดี
 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 คาบที่ 3 เวลา 8.30 - 9.20 น. (50 นาที)
 วันที่ 16 มิถุนายน 2525

ความคิดรวบยอดและหลักการ

1. แหล่งอารยธรรมที่สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่มีอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำ เพราะเป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์
2. อาณาจักรในบริเวณลุ่มแม่น้ำอิรวดี ได้แก่ อาณาจักรศรีเกษตร อาณาจักรพุกาม อาณาจักรมอญ บัจจุบั้น คือ ประเทศพม่า
3. ชนชาติในเขตนี้รับอารยธรรมจากอินเดีย ซึ่งได้แก่ ศาสนา และภาษา

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่ามีอาณาจักรอะไรบ้างที่เกิดขึ้นในที่ราบลุ่มแม่น้ำอิรวดี
2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าอาณาจักรในเขตนี้ได้รับอารยธรรมจากอินเดียในด้านใดบ้าง
3. นักเรียนสามารถกำหนดตำแหน่งอาณาจักรในเขตนี้ลงในแผนที่ได้ถูกต้อง

เนื้อเรื่อง

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แม้จะมีภูมิประเทศแยกออกเป็นส่วนย่อย ๆ แต่ก็สามารถติดต่อกันได้สะดวกด้วยเส้นทางธรรมชาติ โดยเฉพาะแม่น้ำสายสำคัญ ๆ บริเวณที่ราบลุ่มเหล่านี้ คือ แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บริเวณลุ่มน้ำอิรวดีเป็นถิ่นที่อยู่ของชนเผ่าหรือชาติต่าง ๆ เช่น พยู มอญ พม่า ไทยใหญ่ ละแหรียง บะไซ และคะฉิ่น พยูเป็นชนแรกที่ประสบความสำเร็จในการตั้งอาณาจักร เรียกว่า อาณาจักรศรีเกษตร อาณาจักรนี้ได้รับอารยธรรมอินเดียด้านภาษา และคำสอนมาใช้ ต่อมาพวกพม่า

เอาชนะพวกพยูได้ และรวบรวมรัฐต่าง ๆ เป็นอาณาจักรเดียวกัน เรียกว่า อาณาจักรพุกาม อาณาจักรนี้ประสบความสำเร็จในการจัดการปกครอง เพราะใช้คำสั่งนาญกโจคน พร้อมทั้งได้มี การเสริมสร้างวัฒนธรรมด้วย นอกจากอาณาจักรเหล่านี้แล้วยังมีชนชาติมอญซึ่งอาศัยอยู่บริเวณ ปากลุ่มแม่น้ำอิรวดี ซึ่งเป็นชนชาติที่อารยธรรมสูงได้ก่อตั้งอาณาจักรขึ้น เรียกว่า อาณาจักรมอญ

กิจกรรมครู

1. แสดงแผนที่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ของดินแดนแถบนี้พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงแม่น้ำสาบสำคัญ ๆ ที่เป็นเส้นทางในการติดต่อของชนชาติต่าง ๆ
2. แจกโครงร่างแผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้นักเรียน
3. ครูให้นักเรียนกำหนดแหล่งอารยธรรมในเขตลุ่มแม่น้ำอิรวดีลงในแผนที่ โดยศึกษาจากนิทรรศการที่บรรณารักษ์จัดไว้ไว้ในห้องสมุด
4. ให้นักเรียนศึกษาเรื่องแหล่งอารยธรรมในเขตลุ่มแม่น้ำอิรวดีและอารยธรรมด้านต่าง ๆ ที่ดินแดนเขตนี้ได้รับจากอินเดีย จากหนังสือที่บรรณารักษ์จัดไว้ให้แล้วเขียนเป็นรายงานสั้น ๆ ส่งภายในเวลาที่กำหนดให้ โดยตอบคำถามในหัวข้อต่อไปนี้
 - 4.1 ในเขตลุ่มน้ำอิรวดีมีอาณาจักรใดบ้าง ? เป็นของชนชาติใด ?
 - 4.2 ดินแดนในเขตนี้ได้รับอารยธรรมจากประเทศใด ? รับอารยธรรมด้านใดบ้าง ?
5. ครูคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำในขณะที่นักเรียนค้นคว้า

กิจกรรมบรรณารักษ์

1. จัดนิทรรศการเรื่อง "แหล่งอารยธรรมตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน" โดยการแสดงแผนที่อาณาจักรโบราณของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตำแหน่งที่ตั้งพร้อมระบุช่วงศตวรรษของอาณาจักรเหล่านั้น
2. จัดเตรียมวัสดุในการค้นคว้าเพิ่มเติมดังนี้

- ศิริวัฒน์ ศีกรพันธ์ "อาณาจักรพุกามแห่งพม่า" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ หน้า 36 - 42 สยามสงคมคำลัศร์แห่งประเทศไทย 2515
- เฉลิม คำผาย "อาณาจักรในลุ่มน้ำอิรวดี" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน้า 27 - 45 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520
- พรพรรณ จงวัฒนา "อาณาจักรโบราณในเอเชียอาคเนย์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ หน้า 3 - 13 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ม.ป.ป.
- เพ็ญศรี กาญจนรัมย์ "อาณาจักรระยะแรก" ใน ประวัติศาสตร์ทั่วไปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน้า 8 - 10 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523
- ไพโรจน์ โพธิ์ไทร "อาณาจักรของพยู หรืออาณาจักรศรีเกษตร" ใน ภูมิหลังของพม่า หน้า 3 - 9 โอเดียนส์โตร์ 2521
- _____ "อาณาจักรพยู พม่า มอญ ไทยใหญ่" ใน ภูมิหลังของเอเชียอาคเนย์ หน้า 248 - 356 บรรณกิจเกเรคดั่ง 2514
- _____ "อาณาจักรพุกาม (ค.ศ. 1044 - 1287)" ใน ภูมิหลังของพม่า หน้า 28 - 36 โอเดียนส์โตร์ 2521
- สงบ ส่องเมือง "เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนติดต่อกับยุโรป" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน้า 25 - 31 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2523
- สำเนียง เมืองวงษ์ "อาณาจักรต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์ก่อนติดต่อกับชาติตะวันตก" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคก่อนประวัติศาสตร์ - ปัจจุบัน หน้า 52 - 64 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ม.ป.ป.
- สุพัฒน์ วรรณานันท์ "อาณาจักรต่าง ๆ ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 16" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ หน้า 35 - 37 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ม.ป.ป.

กิจกรรมนักเรียน

1. ศึกษานิทรรศการที่จัดในห้องสมุดแล้วทำเครื่องหมายแสดงอาคารต่าง ๆ ในบริเวณลุ่มน้ำชีรวดลงในแผนที่ที่ครูแจกให้

2. ศึกษาค้นคว้า เรื่องที่ครูกำหนดให้พร้อมทั้งเขียนรายงานสั้น ๆ ลงภายในชั่วโมง ภายใต้หัวข้อต่อไปนี้

2.1 ในเขตลุ่มน้ำชีรวดมีอาคารใดบ้าง ? เป็นของชนชาติใด ?

2.2 อาคารแต่ละแห่งรับอารยธรรมจากประเทศใด ? และรับอารยธรรมด้านใดบ้าง ?

สื่อการเรียน

1. นิทรรศการเรื่อง "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน"

2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม

3. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม และความสนใจในบทเรียน

2. จากการตรวจผลงาน

วิชา ส 203 (เพื่อนบ้านของเรา)

เรื่อง แหล่งอารยธรรมในเขตลุ่มน้ำโขงตอนล่าง

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2

ลุ่มน้ำแดงและอาณาจักรจามปา

วันที่ 17 มิถุนายน 2525

คาบที่ 4 เวลา 14.55 - 15.45 น. (50 นาที)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

1. แหล่งอารยธรรมในเขตลุ่มน้ำโขง ได้แก่ อาณาจักรฟูนัน อาณาจักรเจนละ และ อาณาจักรนครหลวง
2. อาณาจักรในเขตลุ่มน้ำแดง ได้แก่ อาณาจักรนามเวียด
3. อาณาจักรในแถบลุ่มน้ำโขง และอาณาจักรจามปา ได้รับอารยธรรมจากอินเดีย ส่วนอาณาจักรนามเวียดได้รับอารยธรรมจากจีน ทั้งนี้เพราะอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีนเป็นเวลานาน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่ามีอาณาจักรอะไรบ้างที่เกิดขึ้นบริเวณลุ่มน้ำโขงและ ลุ่มน้ำแดง
2. นักเรียนสามารถกำหนดตำแหน่งของอาณาจักรต่าง ๆ บริเวณลุ่มน้ำโขง และ ลุ่มน้ำแดง ลงในแผนที่ได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าอาณาจักรใดได้รับอิทธิพลของอินเดีย และอาณาจักรใด ได้รับอิทธิพลของจีน เพราะเหตุใด
4. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าอาณาจักรเหล่านี้ได้รับอารยธรรมด้านใดบ้าง

เนื้อเรื่อง

บริเวณลุ่มน้ำโขงตอนล่างประกอบด้วยอาณาจักรหลายอาณาจักร คือ

1. อาณาจักรฟูนัน ชาวอินเดียมาตั้งอาณาจักรแห่งนี้ขึ้น ฉะนั้น จึงรับอารยธรรมจาก อินเดียอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปกรรม ปกครอง ภาษา คำสั่งนา หรือขนบธรรมเนียม

ประเพณี อาณาจักรพุนั้นเป็นอาณาจักรที่ครองอำนาจอยู่ได้ถึง 500 ปี แต่ในที่สุดก็ถูกอาณาจักรเจนละตีได้

2. อาณาจักรเจนละเป็นอาณาจักรของชนชาติขอมหรือเขมร อาณาจักรนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เจนละบกและเจนละน้ำ แต่ต่อมาก็เสื่อมอำนาจลง

3. อาณาจักรนครหลวงมีเมืองหลวงอยู่ที่นครวัด อาณาจักรนี้ได้นำอารยธรรมอินเดียมาใช้ทั้งทางด้านกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และคำสอน แต่เนื่องจากกษัตริย์ของอาณาจักรนครหลวงไม่ใส่ใจทุกขัตติยของประชาชน จึงทำให้อาณาจักรนี้เสื่อมอำนาจลง

อาณาจักรจามปาและอาณาจักรลุ่มแม่น้ำแดง

1. อาณาจักรจามปา อาณาจักรนี้เคยตกอยู่ใต้การปกครองของจีนเป็นเวลานาน แต่ยังคงมีอารยธรรมแบบอินเดียอยู่มาก ทั้งนี้เพราะเมื่อได้รับอิทธิพลนั้น มีผู้นำที่เข้มแข็งจากอินเดียมาปกครอง

2. อาณาจักรนามเวียด มีศูนย์กลางอยู่ที่บริเวณลุ่มน้ำแดง เป็นอาณาจักรที่ตกอยู่ใต้การปกครองของจีนนานกว่า 1000 ปี จึงทำให้เป็นอาณาจักรเดี่ยวในแถบลุ่มแม่น้ำที่รับอารยธรรมจากจีน

กิจกรรมครู

1. ส่งรายงานและโครงสร้างแผนที่คืนให้กับนักเรียนพร้อมทั้งสรุปอีกครั้งหนึ่ง
2. ให้นักเรียนศึกษาวิธีการทำเรื่อง "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับอิทธิพลอินเดียและจีน" และกำหนดตำแหน่งอาณาจักรต่อไปนี้ลงในโครงร่างแผนที่ที่ครูคืนให้

- 2.1 อาณาจักรพุนั้น
- 2.2 อาณาจักรเจนละ
- 2.3 อาณาจักรนครหลวง
- 2.4 อาณาจักรจามปา
- 2.5 อาณาจักรนามเวียด

3. ให้นักเรียนจับสลากปัญหา ปัญหาละ 2 คน แล้วให้ค้นหาคำตอบจากวัสดุอุปกรณ์ที่
บรรณารักษ์จัดไว้ให้ ปัญหามีดังนี้

1) ทำไมเรียกนามสิ่ง เป็นชาติเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับอิทธิพล
อารยธรรมของจีนเป็นส่วนใหญ่ ?

2) อาณาจักรใดตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำโขง ?

3) เดิมชื่าวเรียกนามมีภูมิสำเนาอยู่แถบใด ?

4) เคนละบก และ เคนละน้ำอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำใด ?

5) ลุ่มน้ำแดง หรือช่องกอยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรใด ?

6) อาณาจักรนครหลวงปัจจุบันอยู่ในประเทศใด ?

7) เมืองนครวัดที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ในอดีต คือ นครหลวงของอาณาจักรใด ?

8) เพราะเหตุใดอาณาจักรจามปาจึงมีลักษณะวัฒนธรรม และการดำรงชีวิตแบบ

อินเดียนอยู่มาก แม้จะตกอยู่ภายใต้อำนาจของจีนเป็นเวลานาน ?

9) เมืองศูนย์กลางของอาณาจักรจามปา คือ เมืองใด ?

10) เพราะเหตุใดอาณาจักรพุมเรียงรับอารยธรรมอินเดียอย่างเต็มที่ ?

11) อาณาจักร เคนละเดิมเป็นประเทศราชของอาณาจักรใดมาก่อน ?

12) กษัตริย์ของอาณาจักรนครหลวงสร้างปราสาทหินขึ้นเพื่ออะไร ?

13) อาณาจักร เคนละปัจจุบัน คือ ประเทศใด ?

14) อารยธรรมในเขตลุ่มน้ำทั้งหมดส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอารยธรรมของ

ข่าตีต ?

15) พวกโกล คือ ขนข่าตีต ? อาศัยอยู่แถบใด ?

16) อาณาจักรนครหลวงเสื่อมลงเพราะเหตุใด ?

17) เพราะเหตุใด อาณาจักรนครหลวงจึงย้ายเมืองหลวงหลายครั้ง ?

18) อาณาจักร "พุมเรียง" มีความหมายว่าอย่างไร ? เหตุใดจึงมีชื่อเช่นนั้น ?

4. ครูคอยดูแล และให้คำแนะนำแก่นักเรียนในการศึกษาค้นคว้า

5. ให้นักเรียนนำคำตอบที่ค้นได้มาอ่านให้เพื่อนฟัง และครูช่วยสรุปอีกครั้งหนึ่ง

กิจกรรมบรรณาการักษ์

1. สัตว์สตูในการค้นคว้าให้แก่นักเรียน ดังนี้

- ศิริวัฒน์ ศักรพันธ์ "อาณาจักรฟูฟัน และอาณาจักรขอม" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์
หน้า 4 - 5 สภาวัฒนธรรมคำลัตรีแห่งประเทศไทย 2515
- _____ "อาณาจักรเวียดนาม" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ หน้า 48 - 54
สภาวัฒนธรรมคำลัตรีแห่งประเทศไทย 2515
- เวสลิ ค่ำผาย "อาณาจักรจามปา และอาณาจักรเวียดนาม" ใน ประวัติศาสตร์เอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ หน้า 70 - 78 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520
- _____ "อาณาจักรในลุ่มน้ำโขงตอนล่าง" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
หน้า 59 - 65 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520
- พรพธนะ จงวัฒนา "อาณาจักรโบราณในเอเชียอาคเนย์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์
หน้า 1 - 23 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ม.ป.ป.
- เพ็ญศรี กาญจนมัย "อาณาจักรระยะแรก" ใน ประวัติศาสตร์ทั่วไปของเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ หน้า 1 - 8 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523
- ไพโรจน์ โพธิ์ไทร ภูมิหลังของเอเชียอาคเนย์ บรรณกิจเทรดดิ้ง 2514, 476 หน้า
- สงบ ส่งเมือง "เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนติดต่อกับยุโรป" ใน ประวัติศาสตร์เอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ หน้า 15 - 25 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2523
- ฉันทน์ เมืองวงษ์ "อาณาจักรต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์ก่อนการติดต่อกับชาติทางตะวันตก"
ใน ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคก่อนประวัติศาสตร์ - ปัจจุบัน หน้า 27 -
52 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ม.ป.ป.
- สุพิณศรี วรสาพันธ์ "อาณาจักรก่อนคริสตศักราชที่ 16" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์
หน้า 29 - 35 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ม.ป.ป.

2. คอยดูแลให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการค้นคว้า

กิจกรรมนักเรียน

1. กำหนดตำแหน่งอาณาจักรต่าง ๆ ที่ครูกำหนดให้ลงในแผนที่
2. นักเรียนสืบคู่เพื่อสืบผลจากปัญหา
3. ค้นหาคำตอบจากปัญหาที่สืบได้โดยศึกษาจากวีดิทัศน์ที่บรรณารักษ์จัดไว้ให้ในห้องสมุด
4. อ่านคำตอบที่ค้นได้ให้เพื่อนฟัง
5. บันทึกคำตอบของปัญหาต่าง ๆ และบันทึกคำสรุปของครู

สื่อการเรียน

1. มีบัตรคำการเรื่อง "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับ

อิทธิพลจากอินเดีย และจีน

2. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

(ม. 2)

3. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. จากการตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจในการศึกษาค้นคว้า
3. ความถูกต้องในการตอบปัญหา

วิชา ส 203 (เพื่อนบ้านของเรา) เรื่อง แหล่งอารยธรรมบริเวณริมทะเล
 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 และหมู่เกาะ
 วันที่ 18 มิถุนายน 2525 คาบที่ 5 เวลา 13.50 น. - 14.40 น. (50 นาที)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

1. แหลมมลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซีย เป็นที่ตั้งของอาณาจักรศรีวิชัย และอาณาจักรชวา
2. ดินแดนแถบนี้เป็นศูนย์กลางการค้า การพบปะ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของชาวอินเดีย อาหรับ เปอร์เซีย และจีน มาแต่ตั้งถ้ำบรรพ
3. ศิลปป็นลัทธิอารยธรรมแตกต่างไปจากดินแดนอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะเป็นหมู่เกาะที่แยกออกจากผืนแผ่นดินใหญ่

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถกำหนดตำแหน่งอาณาจักรต่าง ๆ ที่อยู่ริมทะเล และหมู่เกาะลงในแผนที่ได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกถึงสาเหตุที่อาณาจักรศรีวิชัยเป็นศูนย์กลางความเจริญ
3. นักเรียนสามารถบอกถึงสาเหตุที่ศิลปป็นลัทธิอารยธรรมที่แตกต่างจากชนชาติอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. นักเรียนสามารถบอกถึงสาเหตุที่ทำให้สังคมเผ่าฟิลิปปินส์สามารถรวมตัวกันได้

เนื้อเรื่อง

แหลมมลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซีย เป็นที่ตั้งของอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งเป็นศูนย์กลางอารยธรรมของจีนและอินเดีย ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งที่พบปะของพ่อค้า นักผจญภัย นักเดินเรือ แต่เมื่ออาณาจักรชวามีอำนาจขึ้น อาณาจักรศรีวิชัยก็เสื่อมอำนาจลง

สำหรับประเทศฟิลิปปินส์นี้เมื่ออารยธรรมที่แตกต่างจากดินแดนส่วนอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมีสภาพภูมิศาสตร์ที่แยกตัวออกจากผืนแผ่นดินใหญ่ และประกอบด้วยหมู่เกาะใหญ่น้อยเป็นจำนวนมาก ฟิลิปปินส์จึงมีลักษณะเป็นสังคมเผ่า แต่เมื่อมีการขยายตัวของคำสอนอิสลามเข้าไปจึงทำให้เผ่าต่าง ๆ รวมตัวกันได้

กิจกรรมครู

1. ให้นักเรียนกำหนดตำแหน่งอารยธรรมริมฝั่งทะเลและหมู่เกาะลงในแผนที่ที่ครูคืนให้
2. ให้นักเรียนศึกษาเรื่องแหล่งอารยธรรมบริเวณริมฝั่งทะเลและหมู่เกาะจากวัสดุที่บรรณารักษ์จัดไว้ในห้องสมุดเพื่อนำมาอภิปราย
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย โดยครูเป็นผู้นำในการอภิปรายและนักเรียนแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 ทำไมแหลมมลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซียหรืออาณานิคมศรีวิชัยจึงเป็นแหล่งอารยธรรมของอินเดียและจีน ?
 - 3.2 ทำไมอาณานิคมศรีวิชัยจึงเสื่อมอำนาจลงทั้ง ๆ ที่เคยเป็นผู้มีอำนาจในการควบคุมเส้นทางการค้าในแถบนี้มาก่อน ?
 - 3.3 ทำไมหมู่เกาะฟิลิปปินส์จึงมีอารยธรรมแตกต่างจากดินแดนส่วนอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ?
 - 3.4 เหตุใดสังคมฟิลิปปินส์จึงมีความเป็นอยู่แบบสังคมเผ่า ?
 - 3.5 เหตุใดฟิลิปปินส์จึงสามารถรวมตัวกันได้ในระยะต่อมา ?
4. เมื่อเสร็จสิ้นการอภิปรายแล้วครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดหนึ่ง
5. สรุปเนื้อหาทั้งหมดที่ได้เรียนมาในบทนี้

กิจกรรมบรรณารักษ์

1. สืบหนังสือและวัสดุเกี่ยวกับอารยธรรมฝั่งทะเลและหมู่เกาะเพื่อให้นักเรียน
ได้ศึกษาค้นคว้าดังนี้

เฉลิม คำพาย "อาณาจักรในหมู่เกาะอินโดนีเซีย" ใน ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
เฉียงใต้ หน้า 79 - 82 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาจุฬาราม 2520

พรพรรณ จงวัฒนา "อาณาจักรโบราณในเอเชียอาคเนย์" ใน ประวัติศาสตร์เอเชีย
อาคเนย์ หน้า 23 - 24 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ม.ป.ป.

เพ็ญศรี กาญจนอมัย "อาณาจักรระยะแรก" ใน ประวัติศาสตร์ทั่วไปของเอเชียตะวันออกเฉียง
เฉียงใต้ หน้า 13 - 15 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523

ไพโรจน์ โพธิ์ไทร "อาณาจักรศรีวิชัย" ใน ภูมิหลังของเอเชียอาคเนย์ หน้า 357 -
375 บรรณกิจเขตต์ตั้ง 2514

สงบ ล่งเมือง "เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนการติดต่อกับยุโรป" ใน ประวัติศาสตร์
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน้า 33 - 35 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
2523

สนั่น เมืองวงษ์ "อาณาจักรต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์ก่อนการติดต่อกับชาติตะวันตก"
ใน ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ หน้า 64 - 70 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา 2520

สุพัฒน์ วรรณานันท์ "อาณาจักรต่าง ๆ ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 16" ใน ประวัติศาสตร์
เอเชียอาคเนย์ หน้า 38 - 41 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ม.ป.ป.

2. คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่นักเรียนในการศึกษาค้นคว้า

กิจกรรมนักเรียน

1. กำหนดอาณาจักรต่าง ๆ ที่ครูกำหนดให้ลงในแผนที่
2. ศึกษาค้นคว้า เรื่อง เกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมบริเวณริมฝั่งทะเลและหมู่เกาะ
3. ร่วมกับครูในการแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่ครูกำหนดให้
4. ร่วมกันสรุปเนื้อหาที่เรียนในคาบนี้ และ เนื้อหาที่เรียนมาแล้วทั้งหมด
5. จัดบันทึกข้อความสำคัญ

การประเมินผล

1. สังเกตจากผลงาน
2. สังเกตความสนใจในการร่วมกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็น

ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้

วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)

โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ

บทคัดย่อ

ของ

ประยิต ทองรัมย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2525

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) โดยการให้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนเมืองกลาง อำเภอกลาง จังหวัดอุทัย จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน นักเรียนกลุ่มทดลองเรียนโดยการให้ห้องสมุดในการสอน นักเรียนกลุ่มควบคุมเรียนโดยการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเรียนเนื้อหาเดียวกัน คือ เรื่อง "แหล่งอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" ใช้เวลาสอน 5 คาบ คาบละ 50 นาที เท่ากัน ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่น .7071 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใช้สูตรการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ โดยใช้ t-test

ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARATIVE STUDY IN LEARNING ACHIEVEMENT AND RETENTION OF
MATTAYOM SUKSA II STUDENTS IN SOCIAL STUDIES THROUGH
USING THE LIBRARY AS A RESOURCE CENTER AND
THE CONVENTIONAL METHOD

AN ABSTRACTS

BY

PRACHIT THONGRATANA

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree

at Srinakharinwirot University

September 1982

The purpose of this study was to compare learning achievement and retention of Mattayom Sukse II students in Social Studies through using the library as a learning resource center and the conventional method.

The subjects were 60 Mattayom Suksa II students of Muang Thalang School, Thalang District, Phuket, during the first semester of the 1982 academic year. Thirty students were randomly selected as an experimental group and the others as a control group. The experimental group was taught by using the library as a learning resource center and the control group was taught by the conventional teaching method. These two groups were taught in the same subject-matter on "Sources of Civilization in Southeast Asia" for five periods, 50 minutes each. The research design of this experiment was Randomized Control Group Pretest-Posttest Design. The learning achievement test was used in collecting data constructed by the researcher with the reliability .7071. The analysis of covariance was used to compare learning achievement among the groups and the t-test was used to compare learning retention.

The results showed that the learning achievement and retention scores of the experimental group was significantly higher than those of the control group at .01 level.